de pſone nec adũbium uocandi.Dicimuſ ergo ꝙ
ntũs et utũſ in hoc cõueniunt.ſcilꝫ ꝙ ambo ſunt
intranſitiui et oñduntᵘ ad idem ptinere.Sed dr̄nt
in hoc.ꝙ ntũs non ponitur abſolute.i.ſine regi
mine.pmo ſemp regitur a ũbo poſito uł ſubintel
lcõ.Vtũs uero ponitur abſolute.et p̄t indr̄nr po
ni cum pma et ſecunda et tercia pſona ũbi.vnde
bene dr.lego uigili.legis uigili.legit aliquis uirgili
Blatiuus regitur. De ablatiuo c xx
ex ui accñtis ſicut gtũs.ut equus albo co
lore currit.ſicut dicimus.Equus albi colo
ris currit.et ex eadem natura ſum es eſt regit ab
latiuũ.et nullũ aliud ũbum.ut hic ē magna uirtu
te uł prudentia.ſicut dicimus.iſte ē magnus pru
dentie.Regitur eciam abltũs ex ui cauſe formał
et ſm hoc omnia adiectiua pñt regere ablatiuuꝫ
denotantem formam ſui.ut albus albedine.et co
loratus colore currit.et grammaticus grãmatica.
Item nomina ſubſtantiua pñt regere ablatiuũ ex
eadem natura.ut homo humanitate.Item ꝓpria
nomina.ut ſocrates ſocracitate.uel ꝓpria quabita
te Nomina autem ſinkathegoreumata.i.conſigni
ficatiua.non pñt regere tales abltõs.ꝙ nichil per
ſe certũ ſignificant.ut quilibet et nullus.Omnia
auteꝫ ũba pñt regere tales abltõs ex ui cauſe for
malis.ut amo te amacõne.audio te auditu.Dili
go te dilcõne.Ex ui eciam compacõnis qñꝙ regi
tur abltũs.quando ſcꝫ ſignificat rem ad quaꝫ fit
collacõ.ut ſum maior platone.Et eciam pñt reci
pe ſimilem caſum mediante ꝙ.ut ſum fortior ꝙ
plato.De hoc dixi ſup ubi egi de compatiuo no
mine.Sed ſi alia compatio ibi fuerit.oportet ut
ſequatur alius abltũs.ut ſum magiſ fortior pla
tone cicerone.Item hoc ũbum malo regit abltm̄
ex eadem natura.ut malo panem vino.i.magis
uolo.Itē iſta duo ũba p̄fero et p̄ſto pñt regē ab
latiuũ ex eadem natura.ut prefero vinũ pane.i.
magis uolo.Et hoc p̄ſtat illo.i.melius ē.Regitᵘ
eciam abltũſ ex natura tranſicõnis.Et hoc fit du
obuſ modis.Qñꝙ mediante ꝓpõne.ſicut in omni
bus ũbiſ paſſiuis contingit.uł hñtibuſ vim paſſi
uam.ut amor a te.uapulo a te.Qñꝙ ſine ꝓpõne
ut careo pane.et gaudeo ſocietate tua.et alia con
ſimilia hijs.conſtruuntur ex natura tranſicõnis
¶ Hic tamen adũte ꝙ ſi abltũs denotat cauſam
materialem.uł aliam p̄ter efficientem.non debet
poni cum ꝓpõne.vñ male dr.ſpolior a prebenda
ſicut ſup dixi ubi egi de ũbis impſonalibꝫ.Ex q̈
duplici enim cauſa abltũs regi p̄t.Nam aliquan
do ablatũs ex ui cauſe materialis regitur.ut iſti
pugnant ferro.aliqñ ex ui cauſe formalis.ut dili
go te puro corde.Aliqñ ex ui cauſe finalis.ut ie
iuno cauſa hñdi uitam eternam.qñꝙ ex ui cauſe
efficientis.ut ſcientia creſcit ſtudio.i.ſtudium ē cã
quare ſcientia creſcit.Qñꝙ abltũſ ſignat duaſ cau
ſas accñtales.ſcꝫ localem.ut bellũ geritur toto or
be.et tempalem.ut audiui dyalecticã triennio.Ex
dictis patet ꝙ abltũs regitur nouem modis.ſcꝫ
ex ui accñtis.ex ui cauſe formalis.ex ui compa
cõnis.ex natura tranſicõnis.ex ui cauſe materia
lis.ex ui cauſe finalis.ex ui cauſe efficientis.qñꝫ
autem notat locũ.qñq; tempus.Nota ꝙ quidam
dñt.ꝙ ablatiui qui notant conſequentiam.i.com
pacõnem vnius actus ad alteꝝ reguntᵘ ſʒ non niſi
a ũbo uel pticipio.quia nulla pſorõnis conſigt.
tempus niſi ũbum et participiũ.Et rõ eſt ſm eos
ꝙ tales ablatiui non pñt ſtare p ſe.ꝙ dependent
a ũbo.ergo ũbum regit illos.Omneſ enim obliqui
ſunt dependentes.ergo non ponũtur abſolute ſcꝫ
ſine regimine.Alij dicunt ꝙ p̄dicti ablatiui nõ re
guntᵘ.ſʒ abſolute ponũtur.ut proficio te docente
et pado currente ſedeo.et hec opinio ē cõmunior.
De regulis autem quas quidam fugitiuaſ appel
lant/dixi ſupra ubi egi de aduerbijs.
Vlta ptinentia ad conſtruccõnem et regimē.
Poſui ſup in tractatu de ſpeciebus nominuꝫ
et ponam in quarta pte in tractatu de allotheca.
Hec de ethymologia et dyaſintaſtica dicta ſuffici
ant. Incipit quarta de officijs et figuris c xxii
Oſtquam in p̄cedentibus
determinauimus de tribꝫ
ptibus huius opis.ſcilꝫ
orthographia.proſodya
ethymologia.ubi eciam
de dyaſintaſtica aliq̈ miſ
cuimus.Nunc de quarta
pte ſcilicet de figuris ui
deamus ꝗ.Sed quia vnũ
oppoſitũ per aliud dmoſ
citur.Ideo pmo de uicijs annexis barbariſmo et
ſoloeciſmo dicemus.deiñ de figuris.Nam de bar
bariſmo et ſoloeciſmo in ſuo loco tractabimuſ in
quinta parte.Scias ꝙ uicia ãnexa barbariſmo et
ſoloeciſmo ſunt decem ſm donatuꝫ.ſcꝫ acirologia
cacephaton uł cacophonia.pleonaſmos.perſolo
gia.macrologia.tautologia.eclipſis.tapinoſis.ca
coſintheton.amphibologia. De vicijs annexis barba
Cirologia ē impropria dccõ.ut hic riſmo c xi
Hunc ego ſi potui tantũ ſperare dolorem.
Sperare dixit p timere.et dr ab a quod
ē ſine et ciros quod ē manus et logos quod ē ſer
mo.Inde acirologia.i.ſmo qui non ē in manibꝫ
.i.in uſu.Ea enim dñr ad manũ haberi que ſunt
uſitata.Vel acirologia dr ab a quod ē ſine et ciro
quod ē ſancio.et logos quod ē ſermo.Iñ acirolo
gia.quaſi ſmo inſanatus.ꝙ nõ firmatur aliqua
Acephaton ē obſcena enũcia regula artis
tio uł in compoſita dccõne uł in vno ũbo.ut
numeꝝ cũ nauibꝫ equat.et arrige aures.pamphi
le.et dr a cacos quod ē malum uł turpe.et pho
nos quod ē ſonus.Vel dr a cacos turpis et phaſ
enunciacõ.Vel dr cacephaton a cacos quod ē ma
lũ.et phatos quod ē poſicõ.uł phonos quod eſt
ſonus et teneo.qi mala poſicõ.uł malũ ſonum te
nens.¶ Obſcena.i.turpis enũciacõ dr cacephatõ
Et fit uł in compoſita aliqua dccõne.i.in cõtextu
partiũ.ut numeꝝ cũ nauibus equat.Hic enim eſt
obſcena enũciacõ.ſm quoſdam inter duas ptes
orõnis.ſcꝫ numeꝝ et cũ.Vel ut alij uolunt inter
cũ et nauibus.Nam prepõ cum ſequente n lrã in
ſolentē et obſcenũ reddit ſonũ.quia ut pꝫ ait.M
in extremitate dccõnum obſcure ſonat.et n litera
inter aſperas conſonantes reputatᵘ.ut marcianus
oñdit.Vtriuſꝙ ergo continuitateꝫ ꝓpter obſcuꝝ
ſonũ m.et aſperitatē n.cacephaton genat.ꝓpter
hanc cauſam non dicimus cuꝫ nobis ſʒ nobiſcum
Vel in vno ũbo.ut arrige aures pamphile.Hoc
exemplũ ex terencio ſumitur.Hec auteꝫ lrã r ge
minata aſperitas in eo quod ē arrige cacephaton
efficit.nec ſolũ in hijs cacephaton in ſupficie cõ
ſtruccõnis cernitur.ſʒ et in ſenſu turpitudo quedã

ineſſe uidetur. Vñ dyomedes ait. Cacephaton eſt
notō compōnis inuerecũdi ſuſpicio. ut arrige au
reſ pamphile. Nimiꝝ callide ſignificans pamphilū
fuiſſe libidinoſum. Vnde et ſuo nomine pamphi
lus q̄i ciuiuꝫ amator interp̄tatur. Itaqꝫ p arrectas
aures arrectum thalamū atqꝫ ad libidinem patī
eum h̄uiſſe ſignat. ¶ Hoc alio nomine dicitur ca
cophonia. Et contrariatur ei euphonia. ut infra
dicam. Cacophonia autem ē turpis ſonus uel tur
pis fatus. Et compoñr a cacos turpe et phonos
ſonus. Inde cacophonicus ca cum. i. male ſonans

Pleonaſmos ſm donatū eſt adiectio ũbi ſuper
uacua ad plenā ſig̃cōnem. ut ſic ore locuta ē
et auribus audite ſidera celi. Poterat enim ſufficē
ſi dixiſſet. ſic locuta ē. eciam ſi non addidiſſet ore
Ore enim loquimur non oculis uł aure. Et ſciaſ ꝙ
cum dr̄ niger coruus non ē ibi pleonaſmos ſꝫ epi
theton. Dicitur autē pleonaſmos a pleos quod ē
plenitudo. et noma quod ē nomen. Inde pleonaſ
mos. i. plenitudo uł ſupabundantia nominis. uł
dr̄ a pleo greco quod ē ſupfluum et auaricia. et o
noma quod ē nomen. q̄i ſupfluitaſ auaricie nomi
nis. q: ſicut auarus plus querit q̄ꝫ ſibi ſufficiat. ſic
pleonaſmos plures dcōnes addit q̄ꝫ ſenſuſ exigit.

Periſologia ē ſupuacua ũboꝝ adiectio ſine ul
la ui reꝝ. ut ibant qua poterant et qua non
poterant non ibant. Sufficeret enim dicere. Ibant
qua poterant. Nullus enim ignorat ꝙ qui uadit
in eam ptem uadit in quam facultaſ eundi ſuppe
tit. et ideo illud qd̄ adijcitur. et qua non poterant
non ibant. ſupfluū ē omnino. Et dr̄ a peri quod
ē circum et logos quod ē ſermo uel racō. Inde pi
ſologia. i. adiectio ũboꝝ plurimoꝝ ſupuacua. ut
viuat ruben et non moriatur. ꝙ cū non ſit aliud
viuē q̄ꝫ non mori. uł dr̄ a periſos quod ē ſupfluū
et logos quod ē ſmo. Iñ periſologia. i. ſupfluus
ſmo. Et ſcias ꝙ pleonaſmos adiectōnem vnius
ũbi. periſologia autem plurimoꝝ ũboꝝ. macrolo
gia uero longas ſentencias et res non neceſſarias

Macrologia ē longa ſentencia ꝯ comp̄hendit
res non neceſſarias comp̄hendens. ut legati
non impetrata pace retro vñ uenerant domū reu
ſi ſunt. hec ſentencia aput liuiū repitur. ¶ Diſtat
autē periſologia a macrologia. quia periſologia
omnino ſupuacua accumulat ũba non ideꝫ agen
te ſentencia. macrologia uero licet non neceſſaria
comprehendat. tamen nō omnino ſupuacua ũba
interſerere uidetur. Poterat enim fieri ut legati ñ
impetrata pace reuertentes nec domū retro vnd̄ ue
nerūt reuerterentur. ſꝫ ad alias ꝓpe partes regrede
rentur. Ideoqꝫ appoſitū ē retro vñ uenerūt domū
et dr̄ macrologia a macros quod ē longum et lo
gos quod eſt ſmo. quaſi longus ſermo uł oratio

Tantologia eſt uicioſa repeticō eiuſdem dcō
nis. ut egomet ipſe. ſufficiebat enim dicē ego
met uł ego ipſe. et dr̄ a tantos quod ē uacuū uł
iteꝝ et logos qd̄ ē ſmo. q̄i eiuſdē uacuuſ uel itera
tuſ ſmo. eiuſdem dico ſaltē quantū ad intellectuꝫ

Eclipſis ē defectus quidam neceſſarie locutio
nis quam deſiderat p̄ciſa ſentencia. ut h̄. ſecū
deeſt enim loquebatur. Item neqꝫ ab oriente ne
qꝫ ab occidente neqꝫ a deſertiſ montibus. ſupple pꝫ
uia fugiendi. Iſte autē defectus fit cauſa uitande
prolixitatis. ut enim longa ſentencia faſtidiū ſuſci
tat. ſic enim b̄uitas ſmoniſ moleſtiam effudit. Et
dr̄ ab e quod ē extra et dipſis quod ē lux. Quia
tunc extra lucem poniṫ. Nam eclipſis cum ꝓprie
ſit lune uł ſolis. tranſſumitur ad defectū dcōnis.
Vel dr̄ ab e quod ē extra et dipſo quod ē depo
pis. i. furari. q: in eclipſi neceſſaria dcō dr̄ furata.
ſiue ut proprius loquar ſublata. uide in ſuo loco

Tapinoſis ē humilitas rei magne nō id agen
te. i. ſignificante ſententia quod demonſtrat.
ut ſi mare uocetur gurges. Vñ ūſus. Tapinoſim
facies dicatur ſi mare gurges. ut uult donatus. uł
ſm Iſ. quando immenſitas diuina uilibus oñdiṫ
ut ego ſuꝫ paſtor et ego ſum ūmis. Et dr̄ a tapin
quod ē humilitas. uł a tapinos quod eſt humile
Donatuſ dicit. pellideſ ſtomacho cedere neſcit. pelli
des dcūs eſt achilles. a pelleo patre. Stomachum
autē poſuit pro immenſa ira uł fortitudine eius.
Tante quippe audacie fuit ut neſciret cedē. i. locū
dare hoſtibus. opponens ſe periculo intrepide. dū
ergo magna res humili uocabulo nominatur ta

Cacoſintheton ē uicioſa cō ꝯ p̄moſis dici pt
poſicō dcōnum. ut ũſa qꝫ viuentū terga faſti
gamuſ haſta. Vicioſa compō ē hic. ꝙ cū debuiſſꝫ
dicere. ũſaqꝫ haſta viuentū faſtigamus terga. dix
it. ũſaqꝫ viuentū ꝛc̄. et hoc neceſſitate metri cogē
te factum ē. Non enim iuxta rōnem metri poſſant
ſibi copulari ũſa et haſta. Et dr̄ a cacos quod eſt
malum et ſin quod ē con. et theſis quod ē poſicō
Iñ cacoſintheton. i. mala et uicioſa dcōnū compō

Amphibologia ē ambiguitas dcōnis. que fit
aut p accūn caſuꝫ. ut ſi quiſ dicat. audio ſecu
torem retiariū ſupaſſe. Nam h̄ dubium eſt utruꝫ
ſecutor ſupauerit retiariū uł econūſo. aut fit per
cōmune ũbum. ut ſi quiſ dicat. criminatur catho
uadatur tullius. nec addat quem uł a quo. dubi
um enim ē utꝝ cato crimmetur aliquem. uel cato
ab aliq̄ criminetur. uł utꝝ tullius trahat aliqueꝫ
ad uadimoniū. uł an ipſe trahatur. Vador ũbum
cōmune eſt. i. cauſas ago uł in cauſis agor uades
qui legaliter cauſas agunt. uadimoniū locuſ in q̊
cauſe aguñ. Aut fit p diſtinctōneꝫ. ut uidi ſtatu
am auream haſtam tenentē. h̄ dubium ē utꝝ ſta
tua ſit aurea uel haſta Si quis h̄ uitare uoluerit
amphibologiam. ſi illa ſtatua fuit aurea diſting
uere hoc mō. Vidi ſtatuam auream deiñ haſtaꝫ
Si uero haſta fuerit aurea ita. uidi ſtatuam. deiñ
dicat auream haſtam tenentē. Et eciam fit āphi
bologia p omonima. ut ſi quis aciem dicat et nō
addat oculorū aut exercitus aut ferri. Significat
eniꝫ tria acies. Vñ uerſus. Eſt acies oculi ferri bel
li qꝫ caterua. ¶ fit eciam ut dicit donatus pluribꝫ
modis amphibologia. quos dinumerare ne lon
gum ſit non oportet. Et dr̄ amphibologia ab am
phi quod ē dubium et bole quod ē ſentencia q̄ſi
dubia ſentencia. Et continet ſub ſe equiuocacōm.
compōnem diuiſionem. Amō de figuriſ uideamus

Figuraꝝ tria — de figuris c xii
ſunt genera. metaplaſmus. alloteca. tro
pus. Primo de metaplaſmo. Secundo de
ſcemate ſiue alleotheca ſm donatū. Ter
cio de tropo. Quarto de allotheca ſ ꝓs uideamus

Metaplaſmus ē — de metaplaſmo c xiii
tranſſormacō quedā recti ſolitiqꝫ ſmoniſ in
alterā ſpēꝫ metri ornatuſ neceſſitatiſ ue cā
Diciṫ metaplaſmus a meta quod ē trans et plaſ
ma quod ē forma. Inde metaplaſmus. i. tranſfor
macō. q: lr̄ā uł ſillaba uł eius accntia de ꝓpa po
ſitione in aliam tranſformatur.

Species metaplaſmi ſm donatū ſunt xiiij. ſciliꝫ
protheſis. epentheſ. pagoge. affereſ. ſincopa
apocopa. extaſ uel exteſ. ſiſtole. diereſ. ſinereſis.
uel epiſmalimpha. ſinalimpha. eclipſ. antiteſ. me
tateſis. Hic nota ꝙ metaplaſmus fit in dictione.
ſicut barbariſmus cuius ut dixi xiiij ſunt ſpecies
Et fit tripliciter. ꝑ addicionem. ſubtractionem. et
tranſmutacionem Cum fit ꝑ addicionem. hꝫ tres
ſpēs. ſm pncipium. medium et finem. ſciꝫ prothe
ſim que fit ꝑ addicionem in pncipio. Epenteſim.
que fit ꝑ addicionem in medio. pagogen. que fit
ꝑ addicōnem ad finem. Item fit ꝑ ſubtractioneꝫ
et ſic habꝫ tres ſpecies contrarias dictis tribꝫ. Pri
ma ē affereſiſ ſubtractō a principio dcōnis ꝓthe
ſi contraria. Secunda ē ſincopa. que eſt ablacō de
medio dcōnis. epentheſi contraria. Tercia ē apoco
pa abſciſio de fine. contraria pagoge. et ſic habe
mus ſex ſpecies. Item fit ꝑ tranſmutacōneꝫ. et ſic
habet octo ſpecies ut patebit. et ſic ſunt xiiij ſpecies

PRotheſis eſt appō quedā in uniuſo
ad pncipiū dcōnis lrē ul' ſillabe. ut gnato ꝓ
nato et retulit pro tulit. ſic enim dicebant antiqui
Et dr̄ a prothos et theſis. Nam ut dicit hug. The
ſis quod eſt poſicō componit̃ cum ꝓthos quod
eſt pmū et dr̄ protheſis qi protheteſis. i. prima
poſicō. ſcꝫ addicō lrē ul' ſillabe in principio dictio
nis. Vel protheſis dr̄ a pros quod ē ad et theſis
quod eſt poſitio. Inde protheſis id eſt appoſitio

EPentheſis eſt appō ad mediā dcōnem lrē ul'
ſille. ut relliqas danaū. pro reliquas. et indu
parator pro imperator. Hoc enim in metro heroyco
aliter ſtare non pn̄t. Hec a quibuſdā dr̄ epenthe
ſis. a quibuſdam parentheſis. Et dr̄ epentheſ ab
epi quod ē ſupra et theſi poſicō. Iñ epentheſis
. i. ſuppō lrē ul' ſillabe in medio dcōnis ſm hugu
cōnem. Vel dr̄ ab epen quod ē inter ul' medium
et theſis poſicō. quaſi poſicō diccōnis facta in me
dio ul' quaſi interpoſitio. unde greciſmus. Signat
epen medium quod monſtrat epentheſis ipſa.

PAragoge eſt appō quedam in fine dcōniſ lrē
ul' ſillabe. ut magis pro magi. poteſtur pro
poteſt et amarier pro amari. et pt̄ contingere in
ſillabica adieccōne. ut huiuſce pro huius. Hanc a
lij ꝑparaleſim appellant. et dicit̃ a para quod eſt
iuxta et gogos ductio ul' additio. quaſi ductio ul'
additio facta circa finem dictionis.

AFereſis ē ablatio a pncipio dcōnis. contraria
protheſi. ut temno ꝓ contemno. et mitte ꝓ
dimitte. et dr̄ a fares quod ē diuiſio. Et iñ h̄ affe
reſis. quaſi a capite diuiſio. i. ſubtractio lrē uel ſil
labe in pncipio dcōnis a naturali quantitate ſm
hug. Et ſcribitur per f ul' ph. Vel auferesis dr̄ ab
auferendo. Et ſcribitur ſic per au. uide in ſitus.

SIncopa ē ablatio de media dcōne lrē aut ſilla
be. contraria epentheſi. ut audacter ꝓ auda
citer. et cōmorit ꝓ commouerit. et dr̄ a ſin quod
eſt con et copos quod ē ceſio. Inde ſincopa. quaſi
de medio ceſio. Vel ut dicit hug. Cope grece Lati
ne ceſio dr̄. et componitur cuꝫ ſin quod ē con et
dr̄ ſincopa. i. ſubtractō litere uel ſillabe de medio
dcōnis. qi conciſio. i. cōmunis ceſio. Illud eniꝫ qđ
eſt inter pncipium et finem cōmune eſt ipſis. qñ
autem ſincopa debet fieri in ūbiſ et qñ non ſupra
dixi in iij pte de ꝑteritis tercie coniug. ubi deter
minaui de ūbis deſinentibꝫ in co. et ibi uide

APocopa ē ablacō de fine dcōniſ lrē ul' ſillabe
contraria pagoge. ut achilli pro achillis dicit̃. mo
iſi pro moiſis. et fac ꝓ face. Et dr̄ ab apos quod
ē retro. et copos quod ē ceſio. Inde apocopa de fi
ne ceſura. Vel ſm hug. cope quod eſt ceſio cōpo
nitur cū apo quod eſt de et dicitur apocopa. i. de
ciſio. quaſi deorſum ceſio. i. ſubtractō litere ul' ſil
labe de fine. Inde apocopo apocopas.

EXtaſis ē extenſio lrē ul' ſillabe contra naturā
ubi. ut ytaliam fato profugas. cū ytalia cor
pma ſillaba dici debeat. que dyaſtole a quibuſdā
dr̄. Diaſtole autē dicitur a dya quod ē diuiſio ul'
diuidens et ſtolos quod ē miſſio. ꝙ cum dcō bre
uis unū tempus habeat. mittit illam in duo tem
pa producendo. Vel extaſ ē productio ſillabe na
turaliter bꝛuis. et interptatur extenſio. et dr̄ ab ex
quod ē extra et ſtaſis quod eſt ſtatus. quaſi ex
tra ꝓpium ſtatū poſicō. Et dr̄ extaſis extenſio ſil
labe. ꝙ bꝛuitas extenditur in longitudinem. Qui
dam dicūt extheſis ab ex et theſis quaſi ext̃ ſuā
pōnem. Extheſis ꝑ e quidam dicunt. Et eſt idem
quod ab alijs dicitur extaſis per a.

Siſtole ē correpcō ſillabe naturaliter longe. cō
traria extaſi. ꝙ ſicut extaſis producit bꝛuem
ſillabam. ita ſiſtole corripit longam. ut aquoſus
orion. cū orion producte dici debeat. et apud cato
nem. Hoc uide ne rurſus leuitatis crimine damnes
Vltima eniꝫ huius ūbi uide corripitur cū ſit ſecū
de coniugacōniſ et producta debeat. ut uult magiſ
ter bene. Vel pt̄ dici ſm quoſdam ꝙ olim fuit ter
cie coniugacōnis. uido uidis. Et dr̄ ſiſtole uel ſiſto
la a ſin quod ē con et ſtolos quod eſt miſſio. ꝙ
ibi duo tempa que habꝫ ſillaba longa mutantur
in unū tempus quod habet ſillaba bꝛuis. ul' dr̄ a
ſin quod ē ſimul et ſtolaſ quod ē curtacō. quaſi ſi
mul curtacō. Vel pt̄ dici a ſin quod ē ſine et telō
quod ē longum. qi ſine ſua ꝓpria elongacōne.
Hic nota. ꝙ ſiſtole qñqꝫ fit ꝓpter liqueſcentiam
ſequentis lrē. ut apud oraciū. Regiſ opus ſterilꝫ ꝙ
diu palus apta ꝙ remis. Liqueſcit enim s ultima
huiuſ nominis paluſ in ſcanſione metri. Quod et
fit apud cathonem. Quod noſti factū non rcē no
li ſilere. Et ideo dirimo et diſertuſ corripiūt pmas
que ſunt naturaliter longe. ꝙ dirimo componit̃
ex di et emo. et diſertuſ ex di et ars. De h̄ dixi ſu
pra in prima pte. ubi egi de s quomodo liqueſcit

DIereſis ē diuiſio ſillabe unius in duas facta
ut apud ouid. Tercia poſt illū ſucceſſit aene
a proles. Et apud oracium. Niueſ ꝙ deducunt io
uem nūc mare nūc ſilue. Hic enim ſilue ē triſſilla
bum. ut pꝫ dicit in pmo minoris. Sic fit diereſis
qñqꝫ in hoc datō huic. Vñ proſper. Non tempus
non ſexuſ huic non cauſa reſiſtit. Qñqꝫ in hoc da
tiuo cui. ut apud albinum. Ille cui ceciniſ capitolia
celſa triumphis. Qñqꝫ fit in utō. ut apud ouidiū
Accipe pompei deductum carmen ab illo. Naꝫ pō
pei debet eſſe biſſillabum ꝓprie. Per hanc eciam
figuram ſumitur biſſillabe ul' triſſillabe h̄ nomen
dij. quod ē monoſillabū in illo caſuali uſu. Scri
be dij lege dij ſi uis urbanuſ haberi Et dr̄ dieri
ſis a dya quod ē duo et ereſis diuiſio. quaſi uni
uſ in duo diuiſio. Et ſciaſ ꝙ diereſiſ ē ſillabe diui
ſio cū ſit dyptongata. ut amae. longae. aulai. lon
gai. Et dr̄ potiuſ aulai ꝙ aulae. quia tūc ñ poſſꝫ
produci ſi adderetur e. cū eſſet uocaliſ añ uocaleꝫ
que corripitur in latinis. ſꝫ additur y uocalis gre
ca. et ita producitur a. ꝙ apud grecos uocaliſ pro

ducitur ante uocalem. ſiue nõ ſit dypronouata. ut
iambus iaſon triſſillaba.
Sinereſiſ ē conglutinacõ duaꝝ ſillabaꝝ in vnā
facta. contraria dyereſi. ut enpedem pro aeri
pedem. et deſt pro deeſt. Vñ lucanus. Non deſt ꝓ
lato ieiunus uenditor auro. Nam in ſcanſione dñ
dum ē deſt pro deeſt. et dinde pro deinde. Et dr a
ſin quod ē ſimul et ereſis diuiſio. quaſi ſimꝉ diui
ſa. Vel dr a ſin quod ē con et ereſis quod ē diui
ſio. eo ꝙ prius diuiſa coniũguntur. uꝉ dr a ſinere
ſo ūbo quod ē glutino nas. qꝛ duę lrē uocaleſ ſine
diptongo uꝉ due ſillabe conglutinanꝭ in vnaꝫ. h
alio nomine epiſinalimpha dr. eo ꝙ ibi uocalis
abijci uideatur. uide in ſuo loco.
Sinalimpha eſt abiectio uocalis in ſcanſione
metri de fine dcõniſ cũ ſequens dcõ incipit a
uocali. ut apud iuuenalem. Semꝑ ego auditor tā
tum nunꝙ ne reponam. o enim abijcitur. et hoc
ꝓpter elegantiam ut tollatur hyatus. et ſic indu
cit ornatum. Vñ licite pt fieri. et maxime in lon
go opꝫ. ſicut patet in libriſ poetaꝝ. qui frequenꝭ
hac utunꝭ. Contrariũ uero ipſius ualde uitanduꝫ
ē. ſcꝫ qñ non abijcitur uocalis. et raro inuenitur
a poetis. Et ſcias ꝙ aliquando ſinalimpha in pro
ſa obſeruatur. ut ſummopꝫ. magnopꝫ. Et dicitur
ſinalimpha qꝛ con delecõ. deriuatur a ſinalimpho
ūbo. quod ē compoſituꝫ a ſin quod ē con et lim
pho quod ē deleo. uꝉ dr a ſin et limpha quod eſt
aqua. Jñ ſinalimpha. i. colliqueſcentia. Vel ſm a
lios. limpha ē quidam humor uꝉ ſpuma in fron
te canũ. qua diſperſa ꝑ caput inſaniunt. et in rabi
em ūtunꝭ. Et dr a limpha liquore. qꝛ ad modũ
illius diſcurrit. et componitur cũ ſin quod eſt con
et dr ſinalimpha. i. curſus duaꝝ uocaliũ in diuer
ſis ſillabis et diuiſis dcõnibus poſitaꝝ cum colliſi
one alterius. et dr ſinalimpha quaſi liquoꝝ com
mixtio. qꝛ ſicut ubi duo liquoreſ coniũguntur ſoli
vnuſ ſuam ſubam amittit. ſic ubi fit taliſ uocaliũ
conſimiliũ cõmixtio. ſolet vna amittere ſonum ꝙ
tum ad metꝝ. Et dr ſinalimpha a quibuſdam ſi
nereſis. a quibuſdam uero colliſio.
Elipſis uero ē cum in ſcanſione abijcitur con
ſonans cum ꝑcedente uocali. qñ ſequenſ dcõ
incipit a uocali. Et hoc fit frequenter in hac lrā
m. ut apud oraciũ. Omnibus hoc uiciũ eſt canto
ribuſ inter amicos. Qñqꝫ fit in hac lrā s. ut apud
catonem. Succeſſos indignos noli tu ferre moleſ
te. Qñqꝫ abijcitur ſine uocali. ut apud oraciũ. Re
gis opus ſteriſqꝫ diu paluſ aptaqꝫ remis. Abijciꝭ
enim s finalis de hoc nomine palus ut fiat huius
ꝓpter ſequenteꝫ uocalem. et ſic excuſatur illud ca
tonis. noli ſilere. Vnde frequenter fiebat olim in
hac lrā s elipſis. qꝛ s ſonũ habet ualde facilem et
quaſi ſibilantē. et multociens liqueſcit. Jteꝫ ſcias
ꝙ m qñqꝫ eciam in proſa abijcitur in pronũciati
one. ut circũago. ſcribitur enim ibi m ſꝫ non ꝓfer
tur. qd fit ne uideatur ſillabicari cũ ſeqñte uoca
li. et ꝓpter ſonũ difficilem. qꝛ ſonus eius termina
tur clauſis labijs. ſꝫ ſtatim oportet labia apiri. ꝓp
ter ſequentē uocalem. Apud auteꝫ antiquiſſimos
non abijciebatur m ſequente uocali in ſcanſione.
ut eſt illud ennij. milia miliũ octo. Qñqꝫ tamen
aſpiracõ accipitur pro lrā. et tũc m non abijcitur
ſꝫ ſillaba cuiuſ ipſa ē finalis põne producitur. ut a
pud theodoluꝫ. Nec cuiꝙ hominũ dedit indagare
ſepulcꝝ. ſꝫ hoc nrõ tempꝫ non licet. fiebat et in a

lijs conſonantibuſ olim elipſis. ut in b. quod uirgꝫ
abijcit de hoc nomine ſabburra. ut ſit breuis. produ
cit etenim primam poſitione. Fluctu iactante ſab
burra. Similiter ſubtraxit vnũ p de hoc nomine
juppiter. ut eſt illud. Mercurius iupiter neptunus
Jtē J conſonans freqñter ſubtrahitur de his ūbiſ
abijcio. ſubijcio. cauſa corripiendi pmaꝫ. in quibꝫ
omnibus poſſumus dicere ꝙ ſit ſincopa uꝉ elipꝭ
Secundũ autem donatũ. elipſis ē conſonantiũ cũ
uocalibus ad ſe concurrentiũ quedam difficiliſ ac
dura colliſio. ut mutũ ille et terris iactatus et al
to. Et dr ſm quoſdam ab elido dis. uel dr ab en
quod ē in et lipſis quod ē defectus. quaſi interior
defectus. Et nota ꝙ ꝑ has duas ſpecies. ſcꝫ ſina
limphe et elipſis defendunꝭ omnes hyatuſ et mo
taciſmi. qui in metro fiunt et non uicõ deputenꝭ.
Antitheſis eſt lrē pro lrā poſicõ. ut olli pro illi
et impete ꝓ impetu. et fit cauſa ornatuſ tm̃
Greciſmus autem dicit. Antitheſis fit ſꝫ ſedet ordi
ne ſillaba ūſa. ut diſplicina pro diſciplina. Et dici
tur ab anti quod ē contra et theſis poſitio. quaſi
vnius litere pro alia poſitio.
Metatheſis ē tranſpõ lraꝝ in alienũ locum. ꝑ
quem nulla tamen ex dcõne ſublata. ut euandre
pro euander. et hoc fit cauſa neceſſitatis. Vñ oui.
Agnoſcens in me frater meliagre ſororem. Nam
ſi dixiſſet meleager non fuiſſet ūſus. Dicitur autꝭ
metatheſis a meta quod ē trans et theſis poſitio
Vñ metatheſis. i. tranſpõ lrē. ¶ Precedē metaplaſ
mi ſpecies in hijs ūſibus continenꝭ. Protheſiſ ap
ponit. caput aufereſiſ qꝫ recidit. Sincopa de medi
o tollit quod epentheſiſ auget. Aufert apocope fi
nem quem dat pagoge. Quam natura iubet pro
ducere ſiſtole curtat. Extaſiſ econtra producit cor
ripienda. Sinereſiꝫ facies duo ſi iungunꝭ in unum
Dyereſim reddit ſillaba facta due Elipſis necat m
ſꝫ uocalem ſinalimpha Metatheſis tenere iubꝫ an
titheſis canit olli De ſcemate c xiij
De ſcemate amodo ſiue allotheca ſm doctri
nam donati uideamus Nam in fine iſtius
quarte ptis uidebimus de allotheca ſꝭ doc
trinam ps Scias ergo ꝙ allotheca. i. aliena poſi
cio dr ſcema a donato Et in ſcemalexeos et ſcema
dyanteos dñr ab eodem ¶ Et nota ꝙ metaplaſ
mus eſt remediuꝫ contra barbariſmum. ſꝫ ſcema
ē remediũ contra ſoloeciſmũ. Scema latine inter
ꝑtatur figura Et ē figura ſm phõ que fit in ūbiſ
uel ſentencijs ꝑ uarias dcõnum formas ꝓpter elo
quij ornatũ. Secundũ donatuꝫ due ſunt eius ſpēs
ſcꝫ ſcemadianteos. quaſi ornatus ſententie. et pti
net ad oratores uꝉ retores. Scema namqꝫ figura
uꝉ modus loquendi dr. dyanteoꝫ grecus gtiſ eſt
et latine ſonat ſentencie. et de iſta nichil ad pſens
¶ Jtem ſcemalexeos id eſt ornatus uerboruꝫ uꝉ
dcõnum. et ptinet ad grammaticos. lexeos gtĩs
grecus ē. et latine ſonat dcõnis. vñ ſcemalexeos.
. i. figura ūboꝝ uꝉ dcõnis. Huius auteꝫ ſꝭ donatũ
multa ſunt ſcemata. tamen ex omnibus neceſſa
ria fere ſunt xvij. quoꝝ hec ſunt nomina. prolen
ſis. zeuma. ypozenſis. ſilenꝭ. anadiploſis. anapho
ra. epanalenꝭ. epizenſis. panomaſia. ſceſiſonoma
ton. panomeon. omoeptoton. omoeoteleuton. poli
ptoton. yrinos. poliſintheton. dyaliton uꝉ aſinthe
Prolenſis eſt pſumptio reꝝ ordine ſe ꝗ ton
ſecutaꝝ. ſicut infra plenius dicam. cum agam
de allotheca.

ZEuma ē vnius ūbi concluſio diuiſis clauſulis
apte coniūcta ſ̄ donatum. In doctrinali etiaȝ
ſic dr̄. Zeuma fit ūbo ſi plurima clauſeris vno. ut
hymnus xp̄e tibi laus tibi gloria detur. De hoc
plenius dicam infra ubi determinabo de alloteca
YPozenſis ē figura ſupiori ꝯ ſ̄m priſcianum
contraria. ubi diuiſa ūba ſingul̄ quibuſqȝ clau
ſulis ꝓprie ſubiunguntur. Sic regem adijt et regi
memorat nomenqȝ genusqȝ. Dicitur ypozenſ ec
contraria zeumati. qꝛ quod zeuma facit vno ūbo
iſta diuiſis pagit. habet quoqȝ vnūquodqȝ ūbum
ſuā clauſulam. ut regem adijt regi memorat. vn̄
ſ̄m quoſdaȝ dr̄ ab ypos quod ē contra. et zeuma
quaſi contraria zeumati. ut uult donatus ¶ Beda
ūo dicit ꝙ qn̄ ūba uel ſentencie ſingulis qbuſqȝ
clauſulis adiunguntur fit ypozenſis. ūba. ut ūtu
tem terribilium tuoꝝ dicent et magnitudinē tuā
narrabunt. memoriam abundancie ſuauitatis tue
eructabunt. et iuſticia tua exultabunt Item illud
apli ad corinth̄. Siue ꝓphecie euacuabuntur. ſiue
lingue ceſſabunt. ſiue ſciencia deſtruetur. ſentencie
ut Si conſiſtant adūſum me caſtra. non timebit
cor meum Et ſi exurgat adūſum me prelium In
hoc ego ſperabo. ſ̄m doctrinale ūo fit. qn̄ plura
ūba adduntur uni ſuppoſito. ut nos mundet. nos
ornat. nos ſaluet gracia xp̄i. Et dr̄ ſ̄m hugucōne
ab ypos quod ē ſub et zenſis dcō. Vn̄ ypozenſis
quedam figura ubi ſingul̄ ſenſibus propria vnicu
iqȝ clauſula ē. Vel ſ̄m alios. ypozenſis dr̄ ab ipos
quod ē ſub et zenſis iunctura ſiue iunctio. vn̄ ipo
zenſis. i. ſubiūctio. qꝛ ſubiūgit ūbuȝ vnicuiqȝ clau
ſule. ut vinum letificat. ſuperbia inflat. iracundia
inflamat. Rapacitas inquietat.

SIlenſis ē diſſimiliū clauſulaꝝ p vnum ūbuȝ
conglutinata concepcō ſ̄m donatū. ut hic. illi
us arma hic currus fuit. De hoc plenius dicā ubi
agam de allotheca ſ̄m priſtianum.

ANadiploſis ē quando ab eodem quo vnus ū
ſus finit alius incipit. Vnd̄ dicit donatus. A
nadiploſis ē congeminacō dcōnis ex ultimo loco
p̄cedentis ūſus et principio ſequentis. ut ſequitur
pulcherrimus aſtur. Aſtur equus fidens. Et in p̄s
Stantes erant pedes noſtri in atrijs tuis hieruſa
lem. Hieruſalem que edificatur ut ciuitas ꝛc̄. doc
trinale uult ꝙ fiat qn̄ ubi incipit ſillā vnius pe
dis ibidem incipit alia. ut pſallite deo nr̄o pſallite
pſallite regi nr̄o pſallite Et dr̄ ab ana qd̄ eſt ſur
ſum et diploſis quod ē duplicacio. quaſi ſupioris
ūſus duplicacō. ul̄ quaſi iteꝝ duplicacō. Vel dici
tur ab ana quod eſt re et diplon quod ē plica. qi
replicacō. qꝛ dictio replicatur. et ē idem cū colore
rethorico qui dicitur conduplicatio

ANafora ē repeticō ul̄ relacō eiuſdem dcōnis
p pncipia pluriū ūſuum. ut. Nate mee uires
magna potentia ſolus. Nate patris ſummi. Et p̄s
Dn̄s illuminacō mea et ſalus mea quem timebo
Dn̄s protector uite mee a quo trepidabo. Vel ſ̄m
doctrinale fit. qn̄ diuiſe clauſule continue ab eadeȝ
incipiunt dcōne. ut xp̄us mūdauit xp̄us nos pu
rificauit. Vel. Te colo. te laudo. te glīfico tibi plau
do. Item. Tu dn̄s tu uir tu michi frater eras. Item
Vox dn̄i in ūtute uox dn̄i in magnificentia uox
dn̄i confringentis cedros. Et dr̄ ab ana quod eſt
ſurſum et foros quod ē ferre. In̄ anaphora quaſi
vnius ūbi ul̄ dcōnis relacō. qꝛ quod ſurſum ē dic
tū iteꝝ fertur. Vel dr̄ ab ana quod eſt re et foros
quod ē ferre quaſi relatio et uocatur in coloribȝ
rethoricis repetitio.

EPanalenſis ul̄ epinalenſis ē ſmonis in pnci
pio ūſus poſiti eiuſdem in fine replicacō ul̄
repeticō. Vn̄ doctrinale. Principio finem facit epy
nalenſis eundem. ut. Multa ſup priamo rogitans
ſup hectore multa. Item. Nobis grata prius non
ſunt mō congrua nobis. Item. Deus quis ſimilis
erit tibi ne taceas neqȝ compeſcaris deus. Et paul̄
Gaudete in dn̄o ſemp iteꝝ dico gaudete. Et Iuue
nalis. Creſcit amor numi q̄tū ipſa pecunia creſcit
Et dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et ana quod ē re. et len
ſis quod ē ſumptio. In̄ epynalenſis. i. ſupioris dic
tionis reſumptio. Et uocatur a tullio conduplica
tio. Et eſt color rethoricus.

EPizenſis ē eiuſdem ūbi in eodem ūſu ſine ali
qua dilacōne congeminacō. ut me me. Item
conſurge conſurge. Item in euangelio math̄. Hie
ruſalem hieruſalem que occidis ꝓphetas. Itē p̄s.
Viuens viuens ipſe confitebor tibi. Item yſ. con
ſolamini conſolamini popule meus. Et dr̄ ab epi
quod ē iterare et zenſis quod ē coniūctio. qi itera
ta coniūctio. ul̄ dr̄ ab epy quod ē ſup̄ et zenſ qd̄
ē duplicacō. in̄ epyzenſis quaſi ſupioris dcōnis du
plicacō. In hoc autem differt epizenſis ab epana
lenſi. qꝛ epanalenſis habet multa ūba in medio.
ut creſcit amor numi quantū ipſa pecunia creſcit
Epizenſis uero nullum ūbum habet in medio. ſȝ
ſine mora idem repetitur ut me me. aſſum qui fe
ci me me conuertite ferrum.

PAranomaſia ē quotienſcumqȝ de nomine ali
ud efficitur nomen. ueluti quedaȝ denomina
tio. ut terencius in comedia. Iam inceptio ē amā
tiū ſȝ amentiū ſ̄m donatū. Vel panomaſia eſt ſ̄m
quoſdam. qn̄ due ul̄ plures dcōnes ponuntur hn̄
tes vnū pncipium ul̄ eundem finem. ita ꝙ ſigni
ficent diuiſa. ut. Curia curaꝝ genitrix nutrix miſe
roꝝ. Beda autem dicit. paranomaſia. i. denomina
tio dr̄. quotiens dcō pene ſimilis ponit̄ in ſignifi
cacōne diuerſa. mutata uidelicet lrā ul̄ ſillā. ut in
p̄s xxi iuxta hebraicaȝ ueritatem. in te confiſi ſunt
et non confuſi. Et paulus. uidete malos operarios
uidete conſciſionem. Nos enim circūciſio qui ſpū
deo ſuimus. Et dr̄ ſ̄m hug̃ a para. i. iuxta et no
ma quod ē nomen. Inde h̄ panomaſia. i. in ſigni
ficacōne diuerſa dcō pene ipſa. ut abire aut obire
te conuenit. i. exulem fieri aut mori. Item non cu
ras uera ſȝ era. Vel dr̄ a para quod ē ad et noma
nomen. In̄ panomaſia. i. agnominatio. qꝛ ſic ē ibi
agnominacō uocat̄ a tullio tal̄ color rethoricus

SCeſiſonomaton ſ̄m bedaȝ ē multitudo nomi
nū coniūctoꝝ diuſo ſono vnā rem ſignifican
tiū. Ut in yſaia. Ve genti peccatrici populo gui
iniquitate ſemini nequā filijs ſceleratis. Et in p̄s
Peccauimus cū patribus noſtris iniuſte egimus
iniquitatem fecimus. Vel ſ̄ alios ſi dicam. Nubi
la nix grando procelle fulmina uenti. Et dr̄ a ſce
ſis quod ē multitudo et onomaton quod ē nomē
In̄ ſceſiſonomaton quaſi multitudo nominū. Vel
dr̄ a ſceſis quod ē multitudo et onoma quod eſt
nomen. et theſis quod ē poſitio. quaſi poſitio no
minum inſimul poſitorum.

PAranomeon eſt cū ab eiſdeȝ literis multa in
choant ūba ul̄ ſumunt̄. ut o tite tute tante.
tibi tanta tiranne tuliſti. tute id ē tuipſe tanta tibi
Itē machina multa minatur maxima muris. Itē

in ps̄. Benedixímus uobis in domo dn̄i deus do
minus. Item ſm ſimilitudinem ſerpentis. ſicut aſ
pidis ſurde. ⁊c̄. Item. uitat vim ūgo uirilem. et dr̄
a para quod ē coniūctio uł ad et onomen quod
ē ſimile. quaſi aſſimilacō uel coniūctio ſimiliū. Et
ſcias ꝙ hoc ſcemate raro utendum ē. ne eiuſdem
litere aſſidua repeticio faſtidium generet.

OMoeptoton ē cum in ſimiles caſus exeūt ū
ba diuiſa. ſicut apud enniū inuenitur. meren
tes flentes lacrimantes et miſerantes. ſm donatuꝫ
Vel ſm bedam. omoeptoton ē cum diuiſis caſibꝫ
uariatur orō. ut aplūs dicit ad romanos. Qm̄ ex
ipſo et ꝑ ipſum et in ipſo ſunt omnia. ipſi gloria
in ſecula. Et in ps̄. Niue dealbabunt̄ in ſelmō mō
tem dn̄i montem uberem. mons coagulatuſ mōs
pinguis. ut quid ſuſpicamini montes uberes mōs
in quo beneplacitum ē deo habitare in eo. Et dici
tur ab omos quod ē vnuꝫ uł ſimile et protos qd̄
ē caſus. quaſi vniformitas uł ſimilitudo caſuū. uł
dr̄ ab omoe quod ē ſimile et protos quod eſt ca
ſus. quaſi vniformitas uł ſimilitudo caſuuꝫ. uł di
citur ab omoe qd̄ ē ſimile et protoſ quod eſt ca
ſuale. Inde omoeptoton. i. orō uel dcō ſimiliū ca
ſualiū. Vel ſm hug. omos quod ē vnū componi
tur cū protos quod ē caſuſ et dr̄ omoeptoton. cū
plura nomina ꝑ vnū caſum denotantur. ut. Sꝫ ne
qꝫ currentem ſꝫ nec cognoſcit euntem. Tollentē qꝫ
manū ſaxumqꝫ in mare mouentē. Vel ſm hugu
cōm. Omoeptoton uł omoptoton ē cū vno mō
plura ſumuntur ūba. ut abijt. abceſſit. euaſit. eru
pit. Item. cantate. exultate. et pſallite.

OMoeteleuton ē cum ſimili mō dcōnes pluri
me finiunt̄. ut eos reduci ꝙ relinqui. deuehi
ꝙ deſeri malui. Et fit ꝓprie in ūbis. Vt abijt. ab
ceſſit. euaſit. erupit. ut uult Iſyd. Inter omoepto
ton et omoeteleuton ſm quoſdam hoc diſtat. ꝙ
omoeptoton ē quotiens in ſimiles caſuſ ūba diu
ſa exeunt. ut merentes ⁊c̄. Omnes enim illi caſus
acti ſunt. Omoeteleuton uero dr̄ qn̄ plurima uer
ba vnam hn̄t et ſimilem clauſulā. ut reduci ꝙ re
linqui ⁊c̄. Alij dicūt ꝙ qn̄ duo ūſus uł due clau
ſule medietatē ūſuū in fine ſili tīminant. ut ſunt
ūſus leonini et caudati et concatenati. Beda uero
dic̄ ꝙ omoeteleuton ē quotiens media et poſtre
ma ūſus ſiue ſentencie ſimili ſillaba finiuntur. ut
in eccleſiaſte. meliuſ eſt uidere qd̄ cupias ꝙ deſide
rare quod neſcias. Item melius eſt a ſapiente cor
ripi ꝙ ſtultoꝝ adulacōne decipi. Hac figura poe
te et oratores ſepe utunt̄. Poete h̄ mō. Peruia di
uiſi patuerunt cerula ponti. Oratores uero ita. be
atus iob deo celi et ſibi cognitus in tranquillitate
ad nrām noticiam ꝑducendus tactuſ eſt ūbere. ut
odorem ſuaꝝ uiriū tanto largius ſpargeret quāto
more aromatū meliuſ ex inceſſione fragrat. Quo
ſcemate ipſe qui hoc dicit btūs papa greg̃ ſepiſſi
me uſuſ fuiſſe reperitur. Et dr̄ omoeteleuton ab o
moe quod ē ſimiliū et teleuton quod ē finis. qſi
conſimiliū finis. Nam telos grece latine finis uel
terminus dr̄. Vel ſm quoſdam dr̄ omoelentos. et
tūc dr̄ ab omos quod ē vnuꝫ et lentos quod ē fi
nis. quaſi habens vnum finem.

POliptoton ē multitudo caſuum uarietate diſ
tincta. ut litora litoribus contraria fluctibus
vndas. Et ſcias ꝙ poliptoton grece latine dr̄ mul
titudo caſuū ubi multi caſus ponuntur ſꝫ diuiſi. ut
in preceden̄ exemplo. litora litoribuſ. Ecce litora eſt
accūs. et litoribus dtūs. Et ſm hug̃ componitur
a polis quod ē pluralitas et ptotos caſus. Inde po
liptoton. Pluralitas caſuū. cum ſcꝫ diuiſis caſibus
ſentencia uariatur. ut apud pſium. Ex nichilo ni
chil in nichilū nil poſſe reuti. Et uocatur in retho
rica traductio. quidam color rethoricus eſt.

YRmos ē ſeries orōnis uł conſtructō tenoreꝫ
ſuū uſqꝫ ad ultimū ſuans. ut apud ūgilium.
Principio celum ac terras camposqꝫ liquentes. Lu
centēqꝫ globū lune. titaniā aſtra ſpūs intus alit. ſm
donatū. Beda uero dicit. Irmos. i. conuenientia dr̄
qn̄ ſeries orōnis tenorem ſuū uſqꝫ ad ultimū ſer
uat. Nulla uidelicet alia uł cauſa uł pſona mutata
ut in ps̄. Deus in nomine tuo ſaluū me fac et ce
tera. uſqꝫ dum ait. Et non ꝓpoſuerūt deum ante
conſpectum ſuū. Orat enim ꝓpheta ut auxilio do
mini ſaluatoris ab hoſtium inſecucōne liberetur.
Et ſcias ꝙ yrmos ē longa conſtructōnis ſuſpen
ſio. ut apud autores ſepe inuenitur. Et dr̄ irmos
quaſi ſirmos. a ſiren quod ē tractus. Nam ut dicit
hug̃. A ſirmos quod ē tractus dr̄ hoc ſirma atis.
. i. cauda ueſtis feminaꝝ. ſirma eciam dr̄ longa ſe
ries orōnis tenorem ſuū uſque ad ultimū ſeruans
Secundū autem hug̃. Irmos ē ſentencia continua
te orōnis. tenorem ſuū uſque ad ultimuꝫ ſeruans
Irmos interptatur ſuſpenſio. Et differt yrmoſ ab
yꝑbaton. qꝛ yrmos ordinem ſeruat. yꝑbaton tur
bat. et ideo yrmos continetur ſub ſcemate. yꝑba

POliſintheton ē multis an ton ſub tropo
nexa coniūctionibus dcō. ūt materqꝫ pater
qꝫ nepoſqꝫ. Item in ps̄. Dn̄s conſeruꝫ eum et uiui
ficet eum. et beatū faciet eum in terra. et non tra
dat eum in animā inimicorū eius. Et dr̄ a polis
quod ē pluralitas et ſin quod ē con et theſis qd̄
ē poſicō. quaſi hn̄s plures compōnes. i. coniūctio
nes. Vel dr̄ a polis quod ē pluralitas et ſinthetō
compō. ſcꝫ qn̄ plures ꝙ due orōnes coniūguntur
in vnam. quaſi plus ꝙ ſintheton. ut dicit hugu
cio. Et eſt contraria dyaliton.

DIaliton uł aſintheton ē contraria poliſinthe
ton. Et fit ſm donatū. quando ſine coniūctio
nibus pūctatim proferunt̄ dcōnes. ut ite. ferte ci
to ferꝝ. date tela. impellite remos. Item. Iubilate
deo omnis terra. pſalmū dicite nomini eius. date
gloriā laudi eius. dicite deo ⁊c̄. Et quē tra pōtus
ethera. colunt. adorant. ꝑdicant. Et dr̄ a dia quod
ē dis et liſ diuiſio. quaſi diſſolutio orōnum. ut fer
ro. fame. peſte. periſti. Et dr̄ dyaliton contr̄ia po
liſintheton. qꝛ ſicut illa plures habet coniūctōnes
ita iſta non habet aliquam. Et ut dicit hug̃. Dya
componitur cū liſis quod ē ſolucō et dr̄ dialitos
uł dyaliton. quaſi diſſolucō. ſcꝫ pluriū orōnū ſine
coniūctione prolacō. qn̄ uidelicet vna orō per ſub
tractōnem coniunctōnuꝫ diuiditur in plures ꝙ in
duas. Si uero diuidatur tantū in duas dr̄ figura
illa aſintheton ſm hug̃. Donatus non facit dr̄n̄
tiam inter dialiton et aſintheton. Et habꝫ figura
tres formas quō poliſintheton. Siquidem aut e
qualia aut ſimilia aut contraria diſiungit ſic poli
ſintheton. aut contraria aut ſimilia aut eq̄lia con

ASintheton idem ē quod dialiton ſm hugūcionem
donatū. Et dr̄ ab a quod ē ſine et ſin quod ē
con et theſis poſicō uł iūctio. i. ſine coniunctione.
et dicitur in coloribuſ articulus. Hug̃ uo dic. Sin
theton componitur cum a. quando ſcilicet. vna o
ratio diuiditur in duas orationes.

Antitheton ut dicit hug. dr a sin quod est con
et thesis quod e posicio. Ii h sintheton que
dam figura. qn scz due orones coniugunt in una
Antitheton ponitur ab ysid in libro ethymo
logiarum et non a donato. et e cum fit quando
contraria contrarijs opponunt et sentencie pulch
tudinem reddunt. ut illa. Frigida pugnabant ca
lidis humentia siccis. Mollia cum duris sine pon
dere hntia pondus. Et dr ab anti quod est cont et
theto quod est posico. quasi contraria posico. vn
a tullio uocatur hec figura contrariu. Doctrinale
uo ubi agit de coloribus rethoricis dicit. Verba p
antitheton rndent ultima pmis. Sunt daniel noe
iob castus rectorq maritus. uide in antitheca.

Antitheca sm grec fit qn pma sentencia cont
riatur alteri. sicut in pmis duobus uersibus
boecij. Carmina qui quondam studio florente per
egi. flebilis heu mestos cogor inire modos. et ap
pellat a qbusdam antithesis. Est aut antitheca. co
traria posico ul locutio. et dr ab anti quod e con
tra et thesis quod e posico. scilz ubi contraria con
contrarijs opponunt. et pulchritudinem sentencie
reddunt. ut frigida pugnabant calidis humentia
siccis. ¶ Antitheca grece contraposita ut contra
malum bonum. et ut per infamiam et bonam fa
mam. Oppones sunt quasi contra thecam literam
vnd ut patuit papias manifeste distinguit inter
antitheton et antithecam. Hec etc dr sindiasmos.

Ypallage ponitur ab Isidoro sub scemate. sed
a doctrinali in coloribus rethoricis. Et fit s
ysid quotiens p contrarium uba intelligunt. ut da
te classibus uentos. cu econtrario classes uentis et
non uentos classibus demus. Item Perflauit fistu
la buccas. Item in hieremia. mittamus lignum in
panem eius. i. panem in ligno. hoc e xpm in cru
ce. Et dr ab ypa quod e mutaco et logos quod e
sermo. quasi mutaco smonis. Vel dr ab ypos qd
e sub et aleon quod e alienu et logos quod e ser
mo. quasi alienatus smo. Et reducitur ad metha
phoram reciprocam. Et fit causa metri ul ornatus
De hoc eciam infra dicam ubi determinabo de al
lotheca in c de antiptosi Ipallage uero s hug est
confusio casuu uel constructonum ul qnq totius
sentencie. ¶ Hec de scemate et eius speciebus dca
sunt. Amo de tropo uideamus.

Tropus est dco translata a ppria significa
cone ad impropriam similitudinem orna
tus necessitatisq causa. Tropus grece lati
ne modus locucois interptat. Et dr a tropos qd
est conuersio. quia talis modus loquendi conuertit
significacones et orones. et pter hoc differt ab a
lijs figuris. Metaplasmus enim rndet barbarismo
qui est uicium dcois. Scema solecismo qui est
uicium orois. Sed tropus improprietatem sente
cie e excusans. ¶ Et notandum q in tropo tria
sunt consideranda. scz res translata. et res ad quam
fit translaco. et similitudo earum. ut cu ponitur ag
nus pro homine. Vt enim dicit aristotiles in vi
topicorum. Omnes enim transferentes sm aliquam
similitudinem transferunt. Et scias q sicut dicit
aug in libro de ciuitate dei. xx locucones tropice
pphetijs pphetico more miscentur. ut ad intellec
tu spualem intenco sobria cu quodam ac salubri
labore pueniat. Pigricia uero corpalis ul inerudi
te atq inexercitate tarditas mentis contenta sup
cie lre nichil putat interius requirend. Et ut uult
ysid ethymologiarum pmo. Omniu troporum nomina
difficillimum e annotare. s ex omnibus donatus
xiij usui tradenda conscripsit. Sciendum tamen q
allegoria diuiditur in septem spes. Iperbaton in v
Omoensis uero in tres. et sic sunt xxviij. scilz me
taphora. catacresis. metalensis. metonomia. anto
nomasia. epytheton. sinodoche. onomatopeia. pi
frasis. yperbaton. cuius quinq sunt spes. scz histero
logia ul histeronproteron. anastrophe. parenthe
sis. temesis. sinthesis. Item yperbole. allegoria. cuius
septem sunt spes. scz yronia. antifrasis. enigma. ca
rientismos. paroemia. sarcosmos. antismos. Item
omoensis. cuius spes sunt tres. scz ycon. parabola
padigma. De pdictis per ordinem uideamus.

Metaphora e rerum uborumq translaco. ut dic ys
loquens de metaphoris. Hec atq alie tropi
ce locucones ad ea que intelligenda sunt ppterea
figuratis amictibus obteguntur ut sensum legentis
exerceant. et ne nuda atq imprompto uilescant.
Hec autem fit quatuor modis. scz ab animali ad
animale. ut. Tiphin aurigam celeres fecere carine
Hic namq translaco fit inter duo animalia. scilz
inter aurigam et gubernatorem. Tiphis enim gu
bernator fuerat nauis algi. auriga uero pprie dr
quilibet regens currum. Fecit itaq translaconem inter
duo animalia. du aurigam posuit pro gubernato
re. Nam ut donatus subdit. et auriga et guberna
tor animam habent. Item sm bedam fit h pmus
modus cum dr. Quare fremuerunt gentes. et dns
qui eripuit me de manu leonis et de manu ursi. et
si sumpsero pennas meas an lucem. Nam et homi
nes et bestie et uolucres animam hnt. Ab inani
mali ad inanimale. ut pelagus tenuere rates. na
et pelagus et rates anima non hnt. In hoc aute
facta e translaco. quia cu pelagus pprie retinere
et circumdare rates siue naues intelligatur. Nuc
rates ipsum pelagus tenere dnr. Item cu dr. Api
portas tuas libane. et qui pambulant semitas ma
ris. Translatio e enim a ciuitate ad montem. et a
terra ad mare. quorum nullum anima habet. Ab a
nimali ad inanimale. ut exiccatus e uertex cameli
homines enim non montes uerticem hnt. Item. atla
lantis cinctum assidue nubibus atris. Piniferum ca
put uento quassatur et imbri. Nam ut h anima
lis sunt. ita mons non habet anima. cui membra
hominis ascribunt. Caput eni humerus et huius
modi membra hominis sunt. Virg autem h trans
tulit a re animali ad inanimale caput id e ab ho
mine ad monte. Ab inanimali ad animale. ut aufe
ram a uobis cor lapideu. Non enim lapis s popu
lus anima habet. Hic tropus s bedam et ad deu
fit multifarie. ut sub vmbra alarum tuarum ptege
nos. a feris. ut dns de sion rugiet. A membris hu
manis. ut quis mensus e pugillo aquas et celos
palmo ponderabit. Ab homine interiori. ut Inue
ni dauid filiu iesse uirum sm cor meu. A motibz hu
mane mentis. ut tuc loquetur ad eos in ira sua.
et penitet me fecisse hominem. et zelatus sum si
on zelo magno. Et multa huius a rebus insensibi
libus. ut ecce ego stridebo subter uos sicut stridz
plaustrum onustum feno. qui uidelicet tropus et co
muni locuconi usitatissimus e. ut cu dicimus fluctu
are segetes. germinare uites. floridam iuuentutem
Scire autem debemus ut dicit donatus. esse meta
foras alias reciprocas. alias ptis vnius. ut naues
uolant. segetes fluctuant. uel uites gminant. Hoc

autem dicit ꝙ quedã metaphore ſunt cõmunes
ut tiphim aurigam celeres fecere carine.uł naues
uolant.q2 quemadmoduȝ in naui auriga dici pt.
ita in curru cõmuniter gubernator.uł naues uo
lant.quia ſicut metaphorice dici poteſt naues uo
lant.ita cõmuniter dici pt.aues natant.Quedam
uero non ſunt cõmunes ſiue reciproce ſed vnius
ptis.ut ſi dicam uticem montis.non eniȝ pt in u
tice dici cacumen hominis.ſicut dixit uticem mõ
tis.uł uites gemmant.non eniȝ pt dici gemme ui
tent.uł ſegetes fluctuant.non enim in uitem pt di
ci.vnde ſegetant.Iſidorus eciam dicit.ꝙ metapho
ra aut ptis vnius ē.ut fluctuare ſegetes.Non eniȝ
pt dici ſegetare fluctus.aut antiſtropha.i.recipro
ca.ut remigiuȝ alaꝝ.Nam et ale nauiũ et alaꝝ re
migia dñr.Hoc eciam dicit hug.Et dr metapho
ra a meta quod ē trans uł de uel iuxta et foros
quod ē ferre.Inde metaphora.i.ſimilitudo uł ali
cuius rei uł ubi uſurpata tranſlacõ.vñ et a tulli
o tropus iſte uocatur tranſlacõ.Et ut dicit aug
In metaphoris locucõnibus ſenſus lřalis eſt non
quem uba faciunt.ſȝ ꝓpter quem uba fiunt.Item
ſcias ꝙ natura vniuſcuiuſqȝ rei ex diuſitate com
ponitur.et ideo in ſacro eloquio ꝑ rem quamubȝ
licite diuſa figurant̃.ut pleniuſ dicam in leo.

MAtacreſis eſt uſurpatio alieni nominis cum
ꝓpium deeſt.ut cũ patricidam dicimus q̃ oc
cidit fratrem.et piſcinam que piſces non habȝ.Hec
enim niſi extrinſecus ſumerent.ſuũ uocabulũ nõ
haberent.ut dicit donatus.Beda uero ſic dicit.Ca
tacreſis ē abuſio nominis aut ubi.ad ſignandam
rem que ꝓpria appellacõne deficit.ut pones uetes
uectes in quatuor anguliſ menſe ꝑ ſinguloſ pedes
et ſextum ſagum in fronte tecti duplices.et ibi cõ
fringet cornua arcuũ et labiũ calicis et repandi li
lij.Hec autem a metaphora differt.eo ꝙ illa uo
cabulum hñti largitur aliud.hec quod ñ habȝ ꝓ
pium alieno utitur.Pedes quippe et et frons et la
biũ et cornua hominũ tantũ ſunt et animantium
non eciam inſenſibiliũ.Que nomina ſi pſatis rebȝ
non impoſuiſſet ſcriptura.quod ꝓpum hiis debe
ret nõ haberet.Ad hunc tropũ ptinet quod ſcrip
tum ē.Eſt autẽ hieroſolimis probatica piſcina.A
piſcibus enim uocabulũ accepit aqua.que nequa
ꝙ ꝓpter piſces.ſȝ ad lauandas ut aſſerũt hoſtias
collecã eſt.vñ et probatice cognom̃ ſortita ē.et dr
a cata quod ē ab et creſis quod ē uſus.quaſi abu
ſio nominis.Hec figura excuſat acirologiam.Et
hic tropus uocatur a tullio abuſio.

MEtalenſis eſt dcõ gradatim ꝑgens ad id qd
oñdit.et ab eo quod pcedit id quod ſequit̃
inſinuans.ut labores fructuũ tuoꝝ manducabis
Labores enim poſuit pro hijs que laborando acq̃
runt̃ bonis.ſm bedam.Vel metalenſis ē diſtinc
tio gradatim ꝑgens ad id quod oñdit.ſcȝ de cau
ſa euenire ad cauſatũ ꝑ multa media.ut poſt ali
quot mea regna uidens mirabor ariſtas.Hic eniȝ
gradatȝ ꝑgit dcõ uł diſtinctio ad id quod oñdit
quia ꝑ ariſtas ſegetes.ꝑ ſegetes eſtates.ꝑ eſtates
annos intelligere debemus.ergo poſt aliquod ariſ
tas.poſt aliquot annos uirgilius intelligi uoluit.
Quia ergo fit ꝑ multa media differt a metapho
ra.que licet procedat ab animali ad animatũ uel
econuſo.facit hoc ſine medio.Excuſat autȝ hec
figura acirologiã et cacephaton.et dr a meta qd
ē trans et lenſis quod ē ſumptio.qi tranſſumpcõ

quia ſignatũ vnius tranſſumit̃ ad ſignificatuȝ al
terius.uł dr a meta quod ē ad et lenſis quod eſt
ſumpcõ.Inde metalenſis qi aſſumpcõ.q2 vnũ poſt
aliud aſſumitur.et uocatur a tullio gradatio.

MEtonomia ē ueluti quedam tranſnominacõ
Huius multe ſunt ſpẽs.Aut enim continens
ponitur pro contento.ut terra plaudũt.effundite
ponas.i.vinũ uł aquam que ē in porijs.Item p̃
ta mugiunt.i.boues qui ſunt in prato.uel hieru
ſalem que occidis ꝓphetas.Nũc pateras libare io
ui.i.vinũ contentũ in pateris.i.in uaſis illis.aut
contentũ pro continente.ut dimitte archam ire et
aſpicietis.ut habetur in pmo reg.Non eniȝ ut di
cit beda archa ſȝ plauſtꝝ quo continebatur archa
uł boues ire poterant.¶ Item vina coronant.i.ci
phos implent uſqȝ ad ſummuȝ vino.Aut inuen
tor pro inuento.ut ſine cerere et libero friget ue
nus.exemplum ē terencij in comedia.Ceres ſecundum po
etas dr fuiſſe dea et inuentrix frumenti.et lib in
uentor vini.ꝑ iſtos ergo inuentores ſignantur in
uencões ſiue inuenta.ꝑ uenerem intelligit cõcu
bituȝ.ut ſit ſenſus.Sine cerere et libero friget ue
nus.i.ſine pane et vino deficit uoluptas.Iteȝ uul
canus mittit ſagittas.i.ignis.Aut econuſo inuen
tũ pro inuentore.ut vinũ pcamur.i.liberuȝ vini
inuentorem.Iteȝ pro efficiente effectus.ut frigus
pigꝝ.i.efficiens pigriciam.et timor pallidus.Aut
econuſo effectus ꝓ efficiente.ut ſpumantia frena
.i.equos.Fit eciam cũ materia ponitur pro mate
riato.ut accinctus ferro.i.gladio.uel conſequens
pro añte.ut pallet.i.timet.Et dr a meta quod eſt
de et onoma quod ē nominacõ uł nomen.quaſi
denominacõ.quia vnũ pro alio nominatur.vnde
et hic tropus a tullio uocatur denominatio.Vel
dr a meta quod ē trans et onoma nomen.quaſi
tranſpõ nominis.Hug uero dicit ſic.Metonomia
componitur a meta ꝓpõne greca quod ē trans et
noma nomen.et dr hec metonomia quedam figu
ra.ſcȝ tranſformacõ ab vna ſignificacõne ad aliã
Et fit multis modis.cũ continens ponitur pro cõ
tento et econuerſo.uł cũ inuentor ꝓ inuento et
econuſo.uel cũ efficiens pro effecto et econuerſo
uł cũ poſſeſſor pro poſſeſſione uł econuſo.uł cũ
materia pro materiato uł econuſo.uł cum id qd
fit ponitur pro eo quo fit uel econuerſo

ANtonomaſia ē ſignificacõ uice proprij nomi
nis poſita.ex accñtibus uidelicet ꝓpriam ſig
nificans pſonam.Et fit tripliciter.Ab animo ut
magnanimus.i.eneas.ſupbȝ.i.dyabolus.Vel ut
dicit beda.ab animo.ut nunquid tu pcuſſiſti ſup
bum.A corpe ut ſpuriuȝ altitudinis ſex cubitorũ
et palmo.Ab elacõne eniȝ animi dyabolus.a q̃n
titate corpis ſignificatur golias gigas.Extñſecus
ut infelix puer.i.troilus.Et hoc fit pluribus mo
dis.Nam ſm bedam in plures ſpẽs diuidunt̃.Fit
enim uel a gene.ut nunquid omnibus nobis da
bit filius yſai agros id eſt dauid.Vel a loco.ut ac
tor ſecte nazareoꝝ.i.paulus.uł ab actu.ut qui t̃
didit illum dedit eis ſignũ.ſcȝ iudas.Vel ab euẽ
tu.ut diſcipulus quem diligebat ihũs.i.iohãnes
Per hunc tropum ipſe dñs ihũs xpũs aliquando
deſignatur.a genere ut oſanna filio dauid.a loco
ut qui ſedes ſup cherubim appare.Ab actu.ut pec
caui quid faciam tibi o cuſtos hominuȝ.Fit ergo
antonomaſia cuȝ cõmune alicui appropriatur.ut
ꝑ apoſtolum paulum.ꝑ ꝓphetam dauid.ꝑ uir

nem mariam.p urbem romam intelligamus.vñ
ſm hug.antonomaſia ē quando illud nomen qđ
ē cōmune pluribus appropriatur alicui. In doctri
nali ſic dr.Antonomaſia ſolet excellentia dici.Si
nomen ꝓpum taceas ponens generale.Et dicitur
ab anti quod ē contra et noma quod ē nomen et
theſis quod eſt poſicō.quaſi contraria uel impro
pria poſicō nominis pro nomine.Vel dr ab anti
quod ē pre et onoma quod ē nominacō.quaſi p
cellens nominacō.ul' ab anti quod ē contra et o
noma quod ē nomen et uſi quod eſt equale.qua
ſi contra equalitatem nominis.

Epitheton eſt ꝓpoſita dcō ꝓprio nomini.ſ do
natum. ¶ Fit enim epytheton cū adiectiuū
nomen ꝓprio ſupponitur.ut dilcūſ deo et homini
bus moyſes.miſerator et miſericors dñs. Iuſtus
loth oppſſus.fit tribus modis epytheton.ab ani
mo ſicut ſapiens plato.A corpe ſicut magnus gi
gas.Extrinſecus ſicut diues heres.Et hec que ex
terius ſumunť diuiduntur in plures ſpēs.Deſcen
dunt enim a loco.ab euentu.ab actu.Grecis planc
dicit.Si ꝓprie ꝓpum dicas epytheton hoc eſt.ut
albuſ cignus.coruus niger.nox humida.ul' qñ ꝓ
prietas intelligitur in ſubiecto.ut dñdo.dauid fi
delis.deus iuſtus.fames pallida.uitus uera.et ita
adiectiuū ꝓprie adijciatur ſubſtantiuo.In doctrina
li ſic dr.fit epytheton ſi dicas triſtia bella.Et dici
tur ab epy quod eſt ſup et theton uel theſis qđ
eſt poſitio.quaſi ꝓpria adiectiui ſuppō.Et differt
ab antonomaſia.qꝛ antonomaſia ꝓ uice nomis
ponit.ut cū dr urbs denotatur roma.Epytheton
nunꝗ eſt ſine nomine.uide eciam in ſuo loco.

Sinodoche ē ſignificacō pleni intellcūs capax
cū plus minuſue pronūciat.Aut enim totuz
a pte oñdit.ut ūbum caro factum ē.et eramuſ in
naui vniuerſe anime dxxvj. Hic enim minus di
cens plus ſignificat.Aut econtra a toto ptem.ut
ꝓpter paſceuem iudeorum quia iuxta erat monu
mentū poſuerunt ibi iheſum.et tulerūt dominum
meū.et neſcio ubi poſuerunt eū.dñm dixit cum
ſolum dñi corpus quereret.Plus eniz dicenſ minus
ſignat.Quod tractans gg in omel' dicit.Notand
iuxta hiſtoriam.ꝙ mulier non ait.Tulerunt cor
pus dñi mei.ſ; tulerunt dñm meuz.Vſus namqꝫ
ſacri eloquij ē.ut aliqñ ex pte totū.aliqñ uo ex
toto ptem ſignificet.ex pte eteniz totū ſignificat.
ſicut de iacob filijs ſcptū eſt.quia oñdit iacob in
egipto in animabuſ lxx.Neqꝫ enim in egipto ſine
corpibuſ anime deſcenderunt.ſ; p ſolam animam
totus homo ſignificatur.qꝛ ex pte totū exprimi
tur.et ſolum dñicum corpuſ in monumento iacu
erat.et maria non corpus dñi.ſ; ſublatū dominū
querebat.uidelicet ex toto deſignans ptem. Hug
uero dicit.ꝙ ſinodoche ē quedam figura cū quod
ptis ē attribuitur toti et econūſo.Eſt ecia quidā
color rethoricus.et appellatur apud latinoſ intel
lectio.et eſt intellectio totius p ptem ul' partis p
totū.ul' vniuſ per plura ul' plurū per vnū cogni
tio.Et dr ſinodoche a ſin quod ē con et odoce qđ
ē captio ul' expectacō.qꝛ per intellectum partis ca
pitur et expectatur intellcūs totius et econuerſo
Meminiſſe autem debemus ut dicit donatus.cū
ſit a parte totū ab inſigniori parte faciendū.De ſi
nodoche eciam infra dicam cuz agam de allothe
ca in capitulo de ſintheſi.

Onomatopeia ē nomen de ſono factum ul' fic
tū.ut ſtridor porte coruus acro.et ſimiliter ꝓpeta
teſ animaliū.ut rugitus leonis.balatuſ ouis.Tin
tinabulū a tintin.Et notandū ꝙ nomen fictum a
liquando ē nomen ipſius ſoni.ut tinnitus qui eſt
nomen ſonitus auris.aliqñ ē nomen habentium
ſonū ut taratantara.Et dr ab onoma quod ē no
men et theſis quod ē poſicō et poio quod eſt fin
go.qi poſicō ficti nominis.et accipitur h' nomen
large pro qualibꝫ pte orōnis.Et ſcias ꝙ onoma
topeia aliqñ ita large ſumitur ꝙ eciam compre
hendit ūbi confirmacōnez ſiue tropū qui dicitur
rematopeia.ſm hug.uide plenius de hoc in ſuo

Periſraſiſ ē circūlocutio.que fit ꝓ loco infra.
duplicitur.aut ornande rei cauſa ſi pulcra eſt
prolongando materiam. Vnde uirg.Et iam pma
nouo ſpargebat lumine terraſ Tytani crocceum lin
quenſ aurora cubile.quaſi dicat.Iam lucebat aut
dieſ ortus erat.Itē paulus ad corinthios.Scimus
ꝙ ſi terreſtris domus nrā huius habitacōnis diſ
ſoluatur.ꝙ edificacōnem ex deo habemuſ domū
non manu factam eternam in celis.Aut cauſa ui
tande feditatis.ut placitū coniugis petit infuſus
gremio.Itē ad romanos.Femine eoꝝ mutauerūt
naturalem uſum in eum uſum qui ē contra natu
ram.ſimiliter autem et maſculi in maſculos tur
pitudinem opantes ꝛc.Item iſte ſoluit tributum
uentris.Quotiens ergo honeſtam rem honeſtio
rem p circūlocucōnem ūboꝝ facere uolumus peri
fraſiſ dr.ut auras uitaleſ carpit.i.uiuit.Similiter
cū turpem rem p circūlocucōnem ūboꝝ honeſta
mus perifraſis ē.ut patuit.Vñ in doctrinali dicit
Perifraſis circūloquiū de iure uocatur.Cum ūbis
curas attollere rem tibi gratam.Aut in re turpi ū
bis non turpibus uti.Et ut dicit hug.Peri quod
ē circū componitur cum fraſiſ quod ē locucō.Inđ
pifraſis.i.circūlocucō.cū vna reſ pluribus uerbis
ſignat et deſcribitur.Et in rethorica iſte modus
loquendi uocatur circuitio.Et ſcias ꝙ perifraſis
que fit in orōne differt ab antonomaſia et epyte
ton que fiunt in dcōne.Item hec oblique ordina
tur ad laudem ul' uituperium.ille uero directe.

Yperbaton eſt quedam tranſcenſio ūboꝝ ordi
nem turbans.cuiuſ v ſunt ſpēs.ſcꝫ hiſterolo
gia uel yſteronproceron.anaſtrophe.parentheſis
temeſis.ſinceſis.Et dr ab yper quod ē ſup et ba
ton quod ē materia.quaſi tranſcendens loquendi
materiam.excuſat pleonaſmon.Vel ſm hug.dr
ſiue componitur ab yp quod ē ſupra et batin qđ
eſt gradus.et ind h yperbaton.i.longa et ſupgredi
ens conſtructōnis ul' ſentencie tranſcenſio.ſcꝫ cū
ūbum aut ſentencia ordine commutatur.

Hiſterologia ul' yſteronproceron.ē ſentencie cū
ūbis ordo mutatus.ut torrere parant flamis
et frangere ſaxa.Quod ſic intelligas.yſterologia
eſt mutatus ordo ſentencie cum uerbis.ut in pre
dcō exemplo.torrere parant ꝛc.primo enim ſolet
in mola frangi triticum.et poſtea torreri id eſt fla
mis coqui.ergo et ſenſus et ūba confundunť Itē
virg.moriamur et in arma ruamus Item.nutrit
et pepit Itez.et uomit et potat Item ps Hic acci
piet benedcōnem a dño et miſericordiam a deo ſa
lutari ſuo.et cetera.Nam ut dicit Beda.prius do
minuſ iuſtificat impium.et ſic benedicendo ornat
iuſtum.Dicitur autez iſterologia ab iſter quod ē
ultimus et logos quod ē ſermo.quaſi ſermo ulti
mus ſcꝫ ꝓpoſterus.Vel dr ab iſteron quod ē poſt

et logos quod ē ſermo. Vñ dr̄ h iſterologia iſtero
logie .i. ꝑpoſterus ſmo. Sed yſteronproceron dici
tur ab iſteron quod ē ordo et proceron quod eſt
ꝑpoſteratio. quaſi ordo ꝑpoſterus. uel ab yſter qd̄
ē ultimuſ et prothos quod eſt primum. quaſi pro
ultimo primum et pro primo ultimum.

Iſteronproceron eſt ſentencia ordine mutata
ſcʒ confuſio recte ſentencie. yſteron enim inter
ꝑtatur uidere proceron confuſio. ut dicit huguicio

Anaſtrophe eſt ūborum ꝑuerſio ut in iſterologia
tantuʒ ordo ꝑpoſterus. ut italiam contra. pro
contra ytaliam. Quotienſcumqʒ ſenſu integro per
manente uerba tantuʒ mutanť anaſtrophe dicitť
ut italiam contra. debuit enim dici contra ytaliaʒ
eo qꝛ prepō ſemp debet ꝑponi. Similiter et in iob
Quam ob rem ego deprecabor dn̄m. pro ob rem
quam. Vñ doctrinale. Dcō ſi ſubſit cū ſit precedē
digna. Sic anaſtropha fit ſic ſurgit litora contra.
Et dr̄ ab ana quod ē rectum et ſtrophos quod ē
confuſio. quaſi recti ordinis conuerſio. uel ab ana
quod ē re et ſtrophos quod ē miſſio. quaſi retro
miſſio. quia quod debet ꝑponi retro mittitur. uel
dr̄ ab ana quod ē re et ſtrophos quod ē confuſio
Vñ anaſtrophe .i. retro confuſio. uide in ſuo loco.

Parentheſiſ ē interpoſita rōcinacō diuiſe ſentē
cie. ut eneas. Neqʒ enim patriuis conſiſte men
tem. paſſus amor rapidū ad naues ꝑmittit acha
tem. ſm donatū. Quotiens ſentencia inchoatur ei
qꝛ interponitur quelibet rōcinacō parentheſiſ eſt.
ut in predcō exemplo. debuit enim dicere. eneaſ
rapidū achatem ꝑmittit ad naues. et ſic demum
ſubiūgere. Neqʒ enim patrius amor paſſuſ ē con
ſiſtere mente. Item ad gal. Cum uidiſſent ḡciam
que data eſt michi. qui enim opatuſ ē petro in a
poſtolatū opatus ē michi inter gentes. iacobus
cephaſ et iohannes dextraſ dederūt michi. et bar
nabe ſocietatis. Vel parentheſis ē ſentencie inter
poſitio. qua ex medio remota integer ſermo ꝑdu
rat. ut dii ceptis nam uos mutaſtis et illas. aſpi
rate meis. Et dr̄ a para quod ē inter et theſis qd̄
eſt poſitio. quaſi interpoſitio.

Themeſis ē vnius compoſiti aut ſimplicis ū
bi ſectio. vna dictione uľ pluribus interiectis
ut ſeptem ſubiecta trioni. Hic compoſitum ūbuʒ
diuiditur et interponitur vna dcō. ut ſeptem ſub
iecta trioni. pro eo quod ē ſeptemtrioni. Vñ doc
trinale. Dat themeſis bmaſ in preſ dcō ſecta. Eſt
boree regio ſeptem ſubiecta trioni. Item. Saxo ce
re cōmminuit bꝛ. pro cerebꝛ. Et diuidiť h ſimplex
ūbum ſcʒ cerebꝛ et dcō vna interponitur ſcʒ com
minuit. Item maſili portabant iuuenes ad litora
tanas. Hic ſimplex ūbum diuiditur ſciľʒ maſilita
nas .i. de maſilia populus que eſt urbs gallica. Et
plures dcōnes interponunť. ſciľʒ portabant iuue
nes ad litora. Hec tropi ſpēs ut dicit beda nō fa
cile in ſcripturis ſanctis que ex hebreo uel greco
ſermone tranſlate ſunt pt̄ inueniri. Et ē in hiero
que genuit ſolimis dauitica proles. Hoc ē in hie
roſolimis. et dr̄ themeſiſ a themeros quod ē diui
ſio uľ ſectio. Diuiditur enim ſiue ſecatur vna dcō
ab alia p ea que interponunť. uľ dr̄ a teneo es et
h menens quod ē diuiſio. qꝛ tenens diuiſionem

Sincreſis ē yperbaton ex omni pte confuſuʒ. ut
tris nothus arreptaſ in ſaxa latentia torquet
Saxa uocant ytali mediiſqʒ in fluctibuſ aras. Eſt
eniʒ ordo. tris ſi naues arreptas nothus .i. uentus
in ſaxa torquet. que ſaxa in mediis fluctibuſ latē
tia itali uocant aras. ſm donatū. Item. Nos uituꝛe
lauet qui labem criminis ornat. et ē ordo. ille qui
lauat labem criminis ornat nos uiture. Et dicituꝛ
a ſin quod ē con et creſis quod ē confuſio. quaſi
confuſio. Vel dr̄ a ſin quod eſt con et chaos con
fuſio. Ibi eniʒ ordo ſentencie ūboꝝ qʒ ſimul cōfun
ditur. Et qꝛ fit in ꝑmutacōne pluriū dcōnum dif
fert ab yſterologia que ē in ꝑmutacōne ordinis
duaꝝ dictionum. et utraqʒ excuſat cacephaton

Yperbole eſt dcō fidem excedens augendi mi
nuendi ue cauſa. Augendi. ut iſte ē niue can
didior. aquilis uelocior. leonibʒ fortior. Minuen
di ue. ut terrebit te ſonituſ folii uolantis. et deni
grata ē ſup carbones facies eoꝝ. Et iſte ē tardior
teſtudine. Vnde doctrinale. Tranſcenſus uiri mani
feſtus yperbole fiet. Et dr̄ ab yper quod ē ſupra et
bole quod ē ſentencia uľ fides. quaſi ſup ſentenci
am uľ fidem. Et excuſat tapinoſiʒ. Hic tropuſ uo
catur a tullio ſuperlatio. Et contrariať huic tro
po litote. de qua infra dicam.

Allegoria ē tropus quo aliud ſignificatur qꝫ
dicitur. ut. Et iam tempus equuʒ fumantia
ſolue colla. Virg enim cū de hoc diceret. non uere
dicebat ſoluenda fore colla equoꝝ. ſꝫ carmen fini
endum ſignabat. Item in euangelio iohannis iiij
Leuate oculos uřos et uidete regiones qꝛ albe ſūt
iam ad meſſem. Hoc ē intelligēte quia populi iā
pati ſunt ad credenduʒ. Et uocatur hic tropus a
tullio ꝑmutacō. Et dr̄ ab alleon quod ē alienum
et logos quod ē ſermo uľ gore quod ē dicere. vñ
allegoria .i. alieniloquiū. cuʒ aliud ſonat et aliud
intelligitur. ꝑpue oppoſitū. Et ideo allegoria dif
fert a metaphora. ubi licet aliud. non tamen ſig
nificatur oppoſituʒ. De hoc require infra in quin
ta pte in ſuo loco. Item infra poſt antiſmos. hu
ius multe ſunt ſpēs Ex quibus eminent vij. ſcili
cet. yronia. antifraſis. enigma. carientiſmos. paro
mia. ſarcoſmos. antiſmos. ut patebit p ordinem

Yronia ē tropus p contrariū qd̄ conať oſſ
.i. tropuſ oſſ id p contrariū qd̄ conať .i. qd̄
uult. ut in libro regum. Clamate uoce maiori. de
us ē eniʒ baal. et forſitan loquitur uľ in diuſono
ē. aut dormit. aut excitetur. Hanc niſi ḡuitaſ pro
nunciacōnis iuuent confiteri uidebitur quod ne
gare contendit. ſm donatū. Hug uero dicit. Yroni
a ē ſentencia pronūciacōni contrariū hn̄s intellec
tū. ſcʒ ſic laudans ut uitupare intelligatur. Et dr̄
ab yron quod eſt contrariū et onoma nomen. qꝛ
facit contrariam pronūciacōnem intellcū. Vel dr̄
ab yron quod ē eleuacō. Debet enim fieri cū qua
dam eleuacōne uocis. Vñ a tullio uocatur excla
matio. Et ſm quoſdam qn̄cumqʒ hiſdem uerbis
aliquid et negare poſſumus et confirmare yronia
dici pt̄. Et differt ab antifraſi. ut in antifraſi di.ā

Antifraſis ē vnius ūbi yronia ut bellum hoc
ē minime bonū. Lucus qꝛ non luceat. Parce
qꝛ minime pcant. manes qi mites cū ſint terribi
les. De iſtis greciſmus dicit. Lucus et officiū bellū
libitina qʒ parce. Iſta p antifraſiʒ dicuť nomina
monſqʒ. Beda dicit qꝫ h antifraſis ē. amice ad qd̄
ueniſti. Secundū hug antifraſis ē ſermo econtra
rio intelligendus. Et dr̄ ab anti quod ē contra et
fraſis quod ē locucō. ut lucus qꝛ luce caret. et dif
fert ab yronia. qꝛ yronia ꝑnūciacōne ſola indicat
quod uult intelligi. ut cuʒ dr̄ homini male agen

ti.quod bonũ eſt facis. Sed antifraſis nõ uoce ꝓ
nũciantis ſignat contrarium ſ; tantum ũbis ſuis.
quoꝝ origo contraria eſt.Doctrinale dicit. Antifra
ſis ſermo ſignans contraria dicto.

Enigma ē obſcura ſentencia p occultam ſimili
tudinem reꝝ.ut.mater me genuit eadẽ mox
gignitur ex me.Conſignat aquam in glaciem con
creſcere et eãdem rurſus effluẽ. Vñ doctrinale.Pa
trem progenies occidit matris in aluo.Mat᷑ me
genuit eadem mox gignitur ex me.Quaꝫ mater
genuit generauit filia matrem.Item de comeden
te exiuit cibus et de forti dulcedo. Signat ex ore
leonis fauũ mellis extractum.ul᷑ penne columbe
deargentate et poſteriora dorſi eius in ſpẽ auri.cũ
ſignificet eloquia ſcripture ſpũalis diuino lumine
plena. Senſum uero eius interiorem maiore celeſ
tis ſapientie grã refulgentẽ.ul᷑ certe uitam ſancte
eccleſie pñtem.uirtutũ pennis gaudentem.futuraꝫ
autem que in celis ē.eterna cuꝫ dño claritate fru
ituram.Et dr̄ ab e quod ē extra et nigmos quod
ē liquidũ.quaſi extra liquidũ.i.extra intelligibi
litatem. Vel dr̄ ab en quod ē in et nigma quod ē
ymago. Inde enigma.i.ſentencia in ymagine.h᷒ eſt
in obſcuritate poſita.a; Et differt ſc̄m yſid ab al
legoria.q꜡ allegoria ſub re alia aliud ſignat.et ſic
ē gemma.Enigma uero tantũ ſenſuꝫ habet obſcu
rum p quaſdam ymagines obumbratũ.Pap uo
dicit.Enigma queſtio obſcura que difficile intelli
gitur niſi aperiatur.uide eciam in ſuo loco.

Carientiſmos ē tropus quo dura dcũ grĩtius ſi
que mitius proferunt᷑.ut cũ interrogantibus
nobis an aliquis nos queſierit rñdetur bona for
tuna.ex quo datur intelligi neminem nos queſiſ
ſe. Item.ſ:nõe pro rachel ſeruiui tibi quare impo
ſuiſti michi liam.vno enim leuiſſimo impõnis ũ
bo iniuriam quã patiebatur grauiſſimam tempan
tius loquens ſignificauit. Item de filio ſacerdotis
dr̄.iſte eſt de genere aaron ul᷑ cõſobrinus fratris do
nci.Et dr̄ a caris quod eſt grã et mos moris.qſi
grõſus mos.uel dr̄ ab antos quod ē flos et mos
.i.ũtus. Inde antiſmos.i.tropus floride et urbane

Paroemia ē accõmodatũ rebus tem uirtutis
pibuſq; prouerbium.rebus ut adũſus ſtimulũ
calcitra.i.ſupbis reſiſte.tempibus ut lupus ē in
fabula.i.tace.fertur q꜡ homo ſi a lupo prius uide
atur amittit loquelam.vñ lupus ē in fabula dici
tur qñ aliquis in media locucõne tacet.Et ut di
cunt aliqui naturales.Lupus ē animal uenenoſuꝫ
et inficit aerem.aer uero infectus ueniens ad ho
minem ipſius arterias ingreditur.vnd᷑ loquelam
aufert. Sed ſi homo prius uidet lupuꝫ naturaliter
confortatur.et ideo non inficitur. Item ſc̄ bedam
canis reũſus ad ſuũ uomitũ et ſus lota in uoluta
bro luti.Et vñ ſaul inter ꝓphetas.quoꝝ vno cũ
quemlibꝫ poſt actam penitentiam ad uicia relabi
Altero uero tũc utimur cũ indoctum quemq; offi
cium docendi aſſumẽ.ul᷑ aliud quid artis quod ñ
didicit ſibimet uſurpare uiderimus.h᷒ tropus adeo
late patet ut liber ſalomonis queꝫ nos ſc̄m hebre
os pabolas dicimus.apud grecos ex eo nomẽ ac
cepit paroemiaꝝ.i.prouerbioꝝ.Et ſc̄ hug para cõ
ponitur cũ emũ quod ē modulacõ et dr̄ h᷒ paro
emia.i.rebus ul᷑ tempibus accõmodatum prouer
biũ. Verbi grã. Voluit aliquis nocere alicui.et le
ſus ē ab eo.pt dici.adũſus ſtimulũ calces ul᷑ cal
citras.uel pt dici adũſus ſtimulũ calces dũ ſigna
tur adũſis reſiſtendũ. Similiter quotiens utimur
prouerbio in tempe cõmodo et apto paroemia eſt
Verbi grã.Loquebaris de aliquo talia qualia ſibi
diſplicerent ſi audiret.et ille ueniens ſubito.dicis
lupus ē in fabula.ul᷑ dr̄ paroemia a para.i.iuxta
et omem quod eſt deductio ul᷑ modulacõ.quaſi
iuxta modulacõnem.quia tacet dum narrat.

Sarcoſmos eſt plena odio atq; hoſtilis irriſio
auxiliante mõ dicendi ſignificata.ut alios ſal
uos fecit ſeipſum ſaluũ facere non pt.ſi rex iſrael
ē dñdat nũc de cruce et credimus ei. Item omnes
quos pcuſſiſti gladio mortui ſunt.cũ hoc dicitur
alicui qui neminem gladio pcuſſit. Huic contrari
atur antiſmos.Et dr̄ ſarcoſmos a ſarcos quod eſt
caro et ſmos quod ē diuiſio.quaſi carnalis diui
ſio.i.hoſtilis.ul᷑ a ſarcon quod ē corroſio et mos
moris.quaſi mos corroſiuus.ul᷑ dr̄ a ſarcos qđ eſt
caro et mos moris.qſi carneus mos.i.mala et ama
ra irriſio que pungit uſq; ad carnem.

Aſtiſmos ē tropus multiplex nũoſitq; uirtutis
Nam antiſmos putatur eſſe dictum qđ ſim
plicitate caret ruſtica.et faceta ſatis urbanitate ex
politum ē.ut qui bauiũ nõ odit amet tua carmi
na meui. Atq; idem iũgat uulpes et mulgeat hir
cos.Quod exponens yſid᷑ dicit.Qui bauium non
odit.pro pena ei contingat ut diligat meuiũ.fue
runt autem meuius et bauius poete peſſimi et e
muli uirgilij.Qui ergo hos diligit.dicit ũgilius in
buc.ſugillando faciat que contra naturam ſunt.i.
iungat uulpes ad aratꝝ et mulgeat hircos. Item
antiſmos ē cuꝫ dr̄.mulier omni ſagitte aperiet fa
retram.quaſi omni uirge uirili aperiet uuluam. Itẽ
fili mulieris ultro uirꝝ rapientis.i.fili meretricis dix
it ſaul ionathe. Item aplũs.utinam abſcindantur
qui nos conturbant.Et dr̄ antiſmos ab antos qđ
ē flos et mos moris.i.flos uirtutis ul ſentencia.iñ
antiſmos.i.tropus floride et urbane uirtutis ul᷑ ſen
tencie.Et eſt antiſmos contraria figura de ſarcoſ
mos.ſcꝫ urbanitas ſiue iacundia.ut qui bauium
non odit ꝛc̄. Vt dicit hug.Et ſc̄m pap dicit᷑ aſtiſ
mos.et eciam hug in vno loco dicit aſtiſmos ſi
militer.ita q꜡ s ē ſecunda lrã.et multi hoc dicũt.
Aſtiſmos ſc̄m quoſdam debꝫ dici.ita q꜡ s ē ſecun
da lrã.et eſt idem quod antiſmos.uide ſupra im
mediate in antiſmos.

Nota hic q꜡ ſicut dicit beda.allegoria aliquã
do factis.aliquando ũbis tantũmodo fit. Ali
qñ factis ſimul et ũbis.factis ſicut dr̄ ad gal.qm
abraam duos filios habuit vnũ de ancilla et vnũ
de libera.que ſunt duo teſtamenta. Verbis auteꝫ
ſolummõ ut egredietur uirga de radice ieſſe et flos
de radice eius aſcendet.quo ſignificatur de ſtirpe
dauid p mariam uirginem dñm ſaluatorem fuiſſe
naſcituꝝ. Aliqñ factis ſimul et ũbis vna eademq;
res allegorice ſignificatur.factis quidem.et uendi
derunt ioſeph in egiptũ yſmaelitis xxx argenteis
Verbis uero ut appenderunt mercedem meam xxx
argenteis. Item factis.ut erat dauid rufus et pul
cer aſpcũ.et vnxit eũ ſamuel in medio frm ſuoꝝ
ũbis.ut dilcũs meus candidus.et rubicũdus elcũs
ex milibus.quod utrūq; ſignat miſtice mediatorẽ
dei et hominũ decoꝝ quidem ſapientia et uirtute.
ſ; fuiſſe ſanguinis effuſione roſeuꝫ.eundemq; vnc
tum a deo patre et oleo leticie p̄ conſortibus ſuis.
Item allegoria ũbi ſine opibus aliqñ hiſtoricam
rem.aliqñ tipicam.aliqñ tropologicam.i.mora

lez rem. aliū anagogen h̄ ē ſenſum ad ſupiora du centem figurate denūciat. p hiſtoriam namq̧ hiſ toria figuratur cum futura pmoꝝ vj ſiue vij dieꝝ totidem ſeculi huius compatur etatibus. p ūbuꝫ hiſtoria duꝫ h̄ quod dicit Jacob patriarcha catu lus leonis iuda ad p̄dam aſcendiſti fili mi ⁊c̄. De regno ac uictorijs dauid aliquid intelligiꝰ p ūbū ſp̄ualis de xp̄o ſiue eccleſia ſenſus elicitur cū ideꝫ ſermo patriarche de dn̄ica paſſione et reſurrectio ne fideliter accipitur. Allegoria facti tropologicaꝫ h̄ eſt morale pſcōnem deſignat. ut tunica talaris et polimita quā iacob patriarcha filio ſuo ioſeph fecit. uariarum ūtutum gradum quam deuſ pater uſq̧ ad terminuꝫ uite noſtre inoui et pcipit et do nat inſinuat. Allegoria ūbi eandem moꝝ pfectio neꝫ deſignat. ut ſint lumbi ueſtri p̄cincti et lucne ardentes in manibꝫ ueſtris. Allegoria facti anago gicū. hoc ē ad ſupiorē ducentem ſenſum expmit ut ſeptimus ab adam enoch tranſlatus de mūdo ſabbatū future b̄titudinis. que b̄titudo poſt opa bona ſeculi huius. quod ſex etatibuſ pagitur elec tis in fine ſuatur. figurate deſignat. Allegoria ueꝫ bi eadem uite celeſtis gaudia demonſtrat. ut ubi cumq̧ fuerit corpus illic congregabuntur. et aq̄ le. quia ubi mediator dei et hominū eſt corpe ibi nimiꝝ et nūc ſubleuate ad celos anime et celebra ta gloria reſurrecc̄onis. colligunꝰ corpora ſanctoꝝ. ſl̄onunq̄ autem in vna eademq̧ re ul' uerbo hiſ toria ſiml' et miſticuſ de xp̄o ul' de eccleſia ſenſus et tropologia et anagoge figuraliter intimatꝰ. ut templū domini iuxta hiſtoriam. domus quā fecit ſalomon. Juxta allegoriā corpus dn̄icum. de quo ait. ſoluite templū hoc et in tribus diebuſ excita bo illud. ſiue eccleſia eius. cui dꝛ. templū eniꝫ dei ſanctum ē. quod eſtis uos. Per tropologiam qui libet fidelis. quibuſ dꝛ. an neſcitis ꝙ corpa ueſtra templū ſunt ſp̄us ſancti qui in uobis eſt. Per ana gogen ſupne gaudia manſionis. cui ſuſpirabat q̄ ait. beati qui habitant in domo tua dn̄e in ſecula ſeculoꝝ laudabunt te. Simili mō quod dꝛ. lauda hieruſalem dn̄m. lauda deū tuū ſion. Quoniā cō fortauit ſeras portaꝝ tuaꝝ. benedixit filijs tuis in te. de quibuſ terrene hieruſalem. de eccleſia xp̄i de anima quoq̧ elcā. de patria celeſti. iuxta hiſto riam. iuxta allegoriam. iuxta tropologiam. iuxta anagogem. recte accipi p̄t. Juxta allegoriā de ec cleſia xp̄i diximus ſequentes exemplū ḡḡ qui in moral' ea que de xp̄o ſiue eccleſia p figuram dcā ſiue facta interp̄tantur. allegoriā ꝓprie nūcupare

Omoenſis ē minus note rei p ſimilitu⸗ ſolet dinem eius que magis ē nota demonſtracō Et interp̄tatur ſimilitudo. Alij dicit omoꝛenſiſ q̄i rei vnius noticia. Et dꝛ ab omos quod ē vnū et enſis quod eſt noticia. ¶ Huius tres ſunt ſpecies ycon. pabola. padigma. i. ymago. compacō exem plū. Et ſciaſ ꝙ quotiens pro rei note ſimilitudine intelligimus rem quā minus notam hēmuſ omo enſis e. fit autem ſicut pompeius teſtatur aut a rebus ignotis aut a rebuſ incongruis. aut a rebus impibus. et hee ſunt treſ ſp̄es q̄ſ annectit donatus

Omoꝛenſis interp̄tatur ſimilitudo p quaꝫ vni uſ rei p ſimilitudinem que magis ē nota pā ditur demonſtratio ſm hugicionem. et ē ideꝫ qd̄ omoenſis. de qua immediate ſupra dictum eſt.

Ycon ē pſonaꝝ intra ſe ul' coꝝ que pſonis ac cidunt compatio. ut uidimuſ gl̄im eius glori am q̄i vnigeniti a patre. Jteꝫ neq̧ nubent neq̧ nu bentur neq̧ ducent uxores neq̧ enim ultra mori poterunt. equales enim angelis ſunt. ut dic̄ beda Hug̃ uo dicit. ycon yconis feminini generis. et h̄ yconia nie. et h̄ ycona ne. i. ymago ul' ſignū. et ē ycon pſonaꝝ inter ſe ul' coꝝ que pſoniſ accidunt compatio. ſꝫ cū figuram rei ex ſimili genē cona mur exprimē. et dꝛ ab ycoſ qd̄ ē ymago ul' ſignū

Parabola ē reꝝ genē diſſimiliū compatio. ut ſimile ē regnū celoꝝ grano ſinapis. Jtem ſi cut moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto ita ex altari oportet filiū hominis. Jtem exijt ſeminare qui ſeminat ſemen ſuuꝫ. Et ut dicit hug̃. Para. i. iuxta componiꝰ cū bole quod ē ſentencia. inde h̄ pabola. i. ſimilitudo ſiue comparatio ex diſſimili bus rebus. ſicut ē cū lucanus comparat ceſareꝫ le oni non ex ſuo ſꝫ ex alio genē ſimilitudinem fac ens. Et dꝛ parabola q̄i iuxta ſn̄ām. non eniꝫ ipſa ē ſentencia q̄ ſonat ſꝫ iuxta ſentenciaꝫ. vn̄ paboli cus ca cū. i. ſimilitudinarius. uide eoā in ſuo loco

Paradigma eſt propō ſiue enarracō exempli hortantiſ aut deterrentis. hortantis ut helias homo erat ſimilis nobis paſſibilis. et orōne ora uit ut non plueret ſup terram. et non pluit. Jtem in euangelio. Reſpicite uolatilia celi quoniā non ſerunt neq̧ metunt neq̧ congregant in horrea et pater ueſter celeſtis paſcit ea. Deterrentis ut in illa hora qui fuerit in tecto et uaſa eius in domo non dn̄at tollere ea. et qui in agro ſimiliter nō reuꝰat retro. memoreſ eſtote uxoriſ loth ꝑ bedaꝫ Et ut dicit hug̃. paradigma componiꝰ a para id eſt iuxta et digma id ē dignitas ul' nomen. decus laus. gloria. et dꝛ hoc padigma atis. i. propoſitio exempli ul' exemplū dicti ul' facti alicuiuſ ex ſimi li ul' diſſimili genere. cōueniens ei quam proponi mus rei. ut tā fortiter pꝑit apd̄ ipone ſcipio q̄ uti cecato. uel padigma ꝑ alioſ dꝛ a pa quod eſt iux ta et digma ſentencia. quaſi iuxta ſentenciam rei oñſio. et ſic differt ab allegoria. Et quia omoen ſis et eciam padigma dꝛ ſimilitudo quedam. ideo dicit iſid̄ tractans de padigmate. ꝙ ſimilitudo fit tribuſ modis. qn̄q̧ a pari ad pareꝫ. qn̄q̧ a maio re ad minuſ qn̄ꝫ econuſo a minori ad maius. Hec de ſcemate et tropis a donato poſitis dcā ſufficiāt ſtūc de coloribus rethoricis et de quibuſdam figu ris que non ponunꝰ a donato ul' pſtiano ſunt ta men in honore in theologia. et p̄it reduci ad ſce mata ul' tropos. mixtim uideamus. Colores enim dicti ſunt ſermones. et multi coloreſ conueniūt cū figuris locutionis. De coloribus rhetoricis c xviij

Colores aute rethorici et figure poce de quibus h̄ intendimus. ſunt xli. adiunc tū. agnominatio. antimetabola. antipo fora. antiteca. antiteton. antropoſpatos apoſiopoſis. apoſtrophe. articulus. braciologia. ca tapoſis. climax. complexio. concordia. condupli catio. coniūctio contencō. contrarium. conuſio. cor reccō. diaforoſis. diaſirtos. diffinicō. dubitacō. eba ſis. emphaſis. endiadis. epdioceſis. eplogus. epi mone. Ethiopera in ſuo loco ē. eubaſis. euphoni a. euphemiſmos. exalage. exclamatio. fantaſia. ḡ datio. ypalage. ypophora. lepos. litote. occupatio. oloepomenon. omopaſia. omophoſis. piſanca. p ſciſio. proſoneſis. proſopopera. protheſeoſparalan ge. ratiocinacō. repeticō. ſentencia. ſinetheſis. ſino topeia. ſubiectio. reductō. tranſicō. tropologia.

ADiunctum uł adiunccō eſt qn̄ res compꝛehen
ditur et non interponitur ūbum.ſʒ pus aut
in fine locatur.ut extinguit ſpē̄m ſiue moꝛbus ſi
ue ſenectus.Itē̄ moꝛbo uł ſenio foꝛme decus eua
⸗ciatur.

AGnominacō fit qn̄ dccōneſ plures
iunguntᷣ in pꝛīcipio aut in fine ſillabe.ſenſu
tamen diſſimiles.ut Curia curaꝝ genitrix nutrixq;
maloꝝ.Inuictis uictos inhoneſtiſ equat honeſtos
Hic color cōuenit cū quadam ſpē̄ ſcematis.q̄ dr̄
panomaſia

ANtimetabola ē̄ mutacō ſermo⸗
nis cū ſentencia.ut non viuas ut edas ſed e
das ut viuē poſſis.Vnde doctrinale.Cum uerbis
ūtit antimetabola ſenſum.Non viuas ut edas ſʒ e
das ut viuē poſſis.Et dr̄ ab anti quod eſt contra
et meta quod ē̄ tranſ et bole qd̄ eſt ſentencia.qua
ſi tranſlata cū contrarietate ūboꝝ ſentencia.Et re
ducitur ad tropū qui dr̄ metaphoꝛa.Vel ut dicit
hug.antimetabola eſt conūſio ūboꝝ que oꝛdine
mutato contrariū efficit ſenſuʒ.ut.n̄ ut edā uiuo
ſʒ ut viuam edo.Et declinatur h̄ antimetabola le
uł hoc antimetabole antimetaboles.

ANtipofoꝛa que a grecismo ponitur ſub ſcema
te ē̄ rn̄ſio tacite obieccōni facta.ut nil michi
reſcribas attamen ipſe ueni.Et dr̄ ab anti quod ē̄
cōtra et foꝛos quod ē̄ fero.i.dico.inde antipofoꝛa
.i.dcō contra id quod poſſet obijci.Vn̄ doctrina
le.Rn̄dens ad ea que ſunt tibi obijciendą.das an
tipofoꝛam cū non tibi obijciatur.Vel dr̄ ab anti
et foꝛoſ quod ē̄ ferre.q̄i contra ferre obieccōni rn̄
ſionem

ANtitheca ē̄ quedā̄ figura.de qua ſu
pꝛa dixi in c de ſcemate quaſi in fine.

ANtitheton ē̄ quedam figura de qua ſupꝛa dic
tum eſt in c de ſcemate quaſi in fine.

ANtropoſpatos ē̄ humana paſſio qn̄ quod eſt
hominis attribuitur deo.ut deuſ naſcitᷣ.gau
det.Vn̄ ps.Dn̄e ne in furoꝛe tuo arguas me.ne
q; in ira tua corripias me.Et dr̄ ab antropoſ qd̄
ē̄ homo et paſſis uł patos quod ē̄ paſſio.q̄i hu
mana paſſio.Et ponitur a doctrinali int̄ coloꝛes
ubi ſic dicit.Si que ſunt hominis aſſignantur de
itati.Antropoſpatos eſt ſic ſepe dei logꝰ uam.Dr̄
eciam antropoſpatos quando econuerſo quod ē̄
dei attribuitur homini.ut fulminare.tonare.

APoſiopaſis ē̄ ualidus defectus oꝛōnis.Vnde
ps in minoꝛi ponit exemplum terencij in eu
nuco.Ego ne illam que illū que me que non.de
eſt vnicuiq; conſtruccō plene oꝛōnis.Ego ne illā̄
dign̄ aduentu meo.que illuʒ p̄poſuit michi.q̄ me
ſpꝛeuit.que me n̄ ſuſcepit heri.Et dr̄ ab apo qd̄
ē̄ defectuſ et uſioſ quod ē̄ equale ſiue ſubſtantia et
paſſis quod eſt paſſio.quaſi equalis defectus.uł
ſubſtantiał paſſio.uel a poio pois quod ē̄ fingē̄
quaſi fictio equał defectus.Vel ꝑ pap.Apoſiope
ſis ē̄ id quod dicturi uidebamur ſilencio intercipi
mus.ut.Quos ergo ſʒ motoſ p̄ſtat componē̄ fluc
tus.ſuſpenſa locucō.Et ut dixit alexander.drn̄t e
thiopeſis et apoſiopeſis.q2 in ethiopeſi certū eſt
quid ſubintelligi queat.ut h̄.ſecum.deeſt eniʒ lo
quebatur.Sed in apoſiopeſi multis modis p̄t fie
ri.ut ſi introibunt in requiem meā̄.ſuppleri p̄t mi
rū erit.uł non credatur michi.uel aliquid huiuſ
modi.et fiunt huiuſmodi defectuſ et in peniſ et in
p̄mijs in theologia.ad notandū q2 et pene repro
boꝝ et p̄mia bonoꝝ ſunt inenarrabilia.Iſa.Secre
tū meū michi.ſecretū meuʒ michi.ue michi

APoſtrophe ē̄ conūſio locucōnis ad aliquem
per ſecundā̄ pſonam.ut domini ē̄ ſalus.et ſup po
puluʒ tuū benedcō tua.Et dr̄ ab apos quod ē̄ re
tro uł aliud et tropos quod ē̄ conūſio.quaſi con
ūſio ad aliud.Vel ſm hug.ſtropos componitur
cū apo quod ē̄ re uł de et dr̄ h̄ apoſtrophe phes
et conūſa e in a dr̄ h̄ apoſtropha.i.directio uł cō
ūſio ſmonis ad aliquem.et ꝓpꝛie ad aliquem ab
ſentem q̄i pn̄tem.vn̄ apoſtropho as.dirigere uel
conūtere ſmonem.Et conuenit cū tropologia.de
qua infra dicetur

ARticuluſ eſt ūboꝝ diſpō
ſine coniūccōne.ut Solus.inermis.inops.in
glorius vnde rediſti.uł qn̄ clauſule ſine ceſſacōne
abſq; interuallo diſtinguuntᷣ.et iſte ē̄ color quaſi
idem cū ſcemate quod dr̄ aſintheton uł dialiton

BRaciologia ponitur a grec ſub ſcemate.et fit
cuʒ plura ſub paucis ūbis compꝛehenduntᷣ.vt
Vrit amoꝛ paridem.nuptam rapit.armat atdem
Vltro pugnatur.fit machina.troia crematᷣ.et dr̄
a bracos quod ē̄ breue et logos quod ē̄ ſermo.q̄i
ſermo b̄uis.Vel braciologia ꝑ hug idem ē̄ quod
b̄uiloquia.i.b̄uiſ dcō.ut uenimus uidimuſ placu
it.exemplum ē̄ papie

CAtatipoſis que po
nitur a grec ſub ſcemate.fit qn̄ aliquis iux
ta ſui foꝛmam deſcribitur.uł figurā̄ ſub nomine
patriſ uł matris uł alterius rei.ut caluus.criſpus
uentroſus.ſophꝛonicuſ featoneus.ſocratē̄ ſcribunt
hec omnia ſoluʒ.et dr̄ a cata.i.iuxta et tipus qd̄
ē̄ figura uł foꝛma.q̄i alicuius deſcripcō iuxta ſui
foꝛmā̄ uł figuram

CLimax que ponitur a
grec ſub ſcemate.fit qn̄ de vno ūbo in ūbis
fit gradacō.ut.Mars uidet hanc.uiſam q; cupit.
ponitur q; cupita.Vel ut dicit pap.Climax g̈da
cō cū a quo ſupioꝛ ſenſus terminatur infeniōꝛ ſen
ſus incipit.ut ē̄ illud.Ex innocentia naſcitur dig
nitas.ex dignitate honoꝛ.ex honoꝛe impiū.hā̄c
figuram nonnulli cathenā̄ uocant.quod ſcema ē̄.
Et conuenit hec figura cū illo coloꝛe qui dicitur
gradacio Et dicitur a clima quod eſt gradacio

COmplexio fit ex eo q2 eadem dcō in pꝛincipi
is pluriū clauſulaꝝ repetitur et altera ēca fi
nem eaꝝdem ut benedicite angeli dn̄i dn̄o.bn̄dici
te celi dn̄o.Item quiſ teſtamentū uetus tn̄ſtulit
hieronimus.Quiſ triū linguaꝝ ꝑituſ fuit.hieroni
mus.Quis hereſes deſtruxit.hieronimus.et dr̄ a
complector teris.q2 complectitur conūſioneʒ et re
peticōnem.que ſunt duo per ſe coloꝛes

COncoꝛdia eſt qn̄ fineſ medietatū ūſuum con
ueniunt et concoꝛdant.ut patet in ūſibus le
oninis.Fac tibi foꝛtunam feſtineſ tangere lunam
Et contra fatum faciet te luna beatum.

COnduplicatio ē̄ geminacō dccōnis uł dccōnū
uł oꝛōnis ad laudem uł uituperium alicuius
Et non ſuat locū.q2 fit in pꝛincipio uł medio uł fi
ne.ut tu ne patreʒ gladio crudelis nate necaſti.tu
ne patrem nūquid moꝛſ patris moꝛs tua nūquid
Et conuenit cum quodam ſcemate quod dicitur
anadiploſis.et eciam cum epanalenſi.

COniūctio uł coniūctuʒ ē̄ cū due clauſule clau
duntᷣ ſub vno ūbo poſito in medio.ut aut e
tas foꝛme decus atterit.aut ualitudo.i.infirmitaſ
et conuenit cum zeumate tali figura.

COntencō fit qn̄ contrariſ rebuſ oꝛatio confi
citur.ut In luctu rides inter conuiuia luges
Vrbem rure cupis laudas bona ruris in urbe.ma
ne peto lectū dimitto ueſpere tectum.

COntrariū fit ex quo animus ex diūſiſ rebus

conficitur.ut qui ſibi non petit quō michi uľ tibi
paret.Qui ſua diuulgat ꝓbra credis ꝙ tua celet
An metues egu quez ſinū deſpiciebas.An ſoli ce
des quē cum ſocio ſupaſti.quaſi dicat non.Et cō
uenit cū quodā ſcemate quod dicitur antitheton
Oniūſio eſt qn̄ eadem dcō in fine clauſularū
repetitur.ut.Qui uicium ſpernis te ſpernis fri
Orrectō fit qn̄ tollitur quod ... uola ſpernis
prius dictum ē.et quod magis ydoneū uidet
apponitur.ut.Sum nimis oblitus decoris qūymo
decoris.Ex quo dicor amans ymo ūacius amens
Et conuenit h̄ color cū figura q̄ epidioceſis dr.de
Jaforoſis ē dubitacō.ut // qua infra dicam
eloquar an ſileam.Et dr a dya qd̄ ē duo et
foros qd̄ ē locucō.īn dyaforos.i.duplex locutio
Jaſirtos ē figura locucōnis in theologia fami
lians.qn̄ aliqua uox uľ dcō ad duo trahit̄.
ut nequando rapiat ut leo animam meam.ſcilicz
ille qui eſt ut leo uľ leo non rapiat.
Iffinicō eſt huius demonſtracō rei p orōnem
pfectam.ꝓprias rei amplectens ꝓprietates.ut
Prodigus ē animi uicio retinenda profundens.lar
gus qui ſumptū facit ex racōne libenter.Parcus
qui retinet quicquid depoſtulat uſus.Qui retinet
cupide quod res depoſcit auarus.Prodigus ut lar
go ſic diſtat parcus auaro.
Vbitacō fit cū aliquis oñdit dubium ſe eſſe
et ignorat quid ſit potius eligendū.ut.Tu q
es ignoro.quo te quoq̧ nomine dicam.Neſcio ſi
dicam ſpurtiſſime non erit equū.Si ſcelus appellē
nimis ē deformior auſus.Nequior ignoro.nūc h̄
Baſis ē euagacō p ... michi nūc placet illud
ter materiam.Et dr ab e quod ē extra et ba
ſis quod ē fundamentū.quaſi extra materiā que
ē fundamentū cū ꝑm materiam inquirendi ſunt
ſmones.vn̄ doctrinale.Extra materiā deſcribens
uana uagatur Autor et hanc plures ebaſim dix
ere figuram.Quidam dñt eubaſis p eu.Et eſt eu
baſis bona digreſſio ſicut ſepe autores faciūt qn̄
relcā materia digreſſionē faciunt.Et dr ab eu qd̄
ē bonū et baſis quod ē uado ſiue gradior.īn eu
baſis.i.bona digreſſio.
Mphaſis que ponitur a grec̄ ſub tropo.eſt
expſſio loquendi.Et fit cū uolentes expmē
aliquod accñs utimur nomine ſubſtantiuo ꝓ ad
iectiuo ſignificante illud accñs.ad maiorem expſ
ſionem.ut ſi ponatur ſcelus pro ſcelerato.uirtus
pro ūtuoſo.Tobias.Nubere ūtuti ūtus letatur.et
dr ab en quod ē in et phaſis locucō uľ expſſio qi
expſſa locucō.ꝑ quoſdam.Hug uero dic̄.empha
ſis.i.expſſio.ſcz quedam figura loquendi.ſcz cuz
uolumus abundantiam et expſſionē alicuius ac
cidentis in aliquo notare.ſolemus illud appellare
nomine accñtis.ut danus ē ipſum ſcelus.Vn̄ em
phaticus ca cū.et hinc emphatice aduībiū.ut em
phatice loquitur iſte.i.expſſe ſcilz tali figura.Et
emphaticos cas.i.emphatice loqui.Et nota ꝙ em
phaticus qñq̧ dr audax et increpator.ꝙ tabum
Ndiadis que ponitur a // eſt expſſe loqui
grec̄ ſub ſcemate ē cū duo adiūgunt̄ ſubſtan
tiua et alteꝝ reſoluitur in adiectiuū.ut arma uiꝝ
q̧ cano.i.armatū uiꝝ.vnde grec̄.Endiadis fiet re
ſoluto in mobile fixo.Et ꝑm doctrinale fit etiam
econiſo.ut armatum uiꝝ.i.arma et uiꝝ.et ita ē
duplex endyadis.diſiuncta et coniūcta.Et dr ab
en quod ē in et dya quod ē duo et dis que eſt in

ſepabilis ꝓpō et nota reſolucōnis.qi duoꝝ in vnū
reſolucō.Pap uero dicit.Endyadis ē figura cum
duo diūſa nomina in vnā conuenientiam coniun
gunt̄.ut in partem et ꝑdam ꝓ in ptem prede
Pyrocceſis que ponitur a grec̄ ſub ſcemate.
fit cū ſupdictuz in meliorem ptem corrigit̄.
ut iſte eſt certus amans ymo certior ymo certiſſi
mus.Et dr ab epy quod ē ſup̄ et dian quod ē cla
rum.et ceſis quod ē ceſura.et dr correctō in retho
Pylogus ſimiliter ponit̄ a grec̄ ſub ſcemate
et ē ſupradcōꝝ replicacō.Et dr ab epy quod
eſt ſup̄ et logos quod ē ſmo.qi de ſupioribus ſer
mo.et ē idem qd̄ reuolucō.Secūdum ūo hug.ab
epy et logos dr h̄ epylogus gi.i.ſuplocucō alicu
ius rei.uľ huis recapitulacō predcōꝝ.et ꝓprie in
fine cauſaꝝ.in medio iudicij.uľ extrema ps libri
Et inde h̄ epilogiū idem.et epilogo as.i.epylogū
facere.huiter predcā recapitulare.et ē actiuum.
Pymone ē tropus in theologia qn̄ dcō repe
titur ad maiorem certitudinē.uľ deſiderij ex
pſſionem.ut amen amen dico uobis.et reducitur
ad empyrenſim.Et dr ab epy quod ē ſup̄ et mo
nos vnū.qi vnius dcōnis ſup̄ poſite repeticō.vn̄
grec̄.Epymone fit ſi uox ſit crebro repetita.Alij
dñt ꝙ epymone fit qn̄ dcō non tota repetitur.ſz
pncipiū et finis uariatur.Et hoc oñdit exemplū
doctrinaľ.ut expectans expectaui dñm.canens ca
nebat.laudans laudabo.et dr ab epy qd̄ ē ſupra
et monon quod ē repetere.qi ſuperioris repetitio
ubaſ ē bona digreſſio.de h̄ ſup̄ dixi in ebaſi
Vfonia ē pulcra locucō.ut meridies pro me
didies.Et ꝑm quoſdam fit dupliciter.uľ qn̄
lr̄a tranſponitur.ut nobiſ cū pro cū nobis.uľ ſcri
bitur et non profertur.ut circūeo.arcūamicta.ꝓp
ter malam conſonoritatem.Et dr ab eu quod eſt
bonū et fonos quod ē ſonus.vn̄ eufonicus ca cū
.i.bn̄ ſonans.Et excuſat cacephaton.ꝑ doctrinale
Cum recites que turpe ſonant eufonia habetur.
Vphemiſmos ē bona ūbi pro ūbo mutacō
ut exultabit lingua mea iuſticiā tuam.i.ex
ultando pronūciabit.et dr ab eu quod ē bonū et
phemiſmon quod ē mutacō.quaſi bona mutacō
De h̄ ſic dicit doctrinale.Euphemiſmos erit ꝓ ū
bo ponē ūbū.exultat dñi uocē mea lingua ſupni
xalage ē mutacō qn̄ pro nūo plurali ſingula
ris ponitur ꝑm pap.De hoc etiam infra di
cam qn̄ determinabo de allotheca in c de ſintheſi
in fine.Et dr ab ex quod ē extra et aleon quod
ē alienū et logos qd̄ ē ſermo.qi extraneus et alie
xclamacō eſt cū frequenter cla ... nus ſermo
matur.Vt.O quantis o quibus.o qualibet
es uiduata.et cōuenit cū ꝓſoneſi.de q̄ dicā infra
Antaſia ꝑm grec̄ ſub tropo.interpretatur ficta
locucō.cū quod ē animati attribuitur inani
mato.ut ſeges loquitur.Et conuenit cuz ſomoto
peia.uide etiam in ſuo loco.
Radacō fit cū de pcedenti uoce ſubſequēs for
matur quaſi p gradum uocū.ut.quid leuius
flamma fulmen quid fulmine uentus.Quid uento
mulier quid muliere nichil.Et gre dicit.Hic quā
cūq̧ uidet cupit et quamcūq̧ cupiuit.Alliat aliec
tam uiciat prodit uiciatam.et cōuenit h̄ color cū
figura que dr climax.Cōuenit etiam cu tropo q̄
dicitur metalenſis.
Palage connetur ſub ſcemate.Vnde de ea
dixi in c de ſcemate in fine.

Ypoſora eſt obieccio que pt fieri ab aduſario
et dr ab ipoe qḋ ē ſub et foros qḋ ē fero.i.
dico.inde ypoſora.i.ſubdicio ſiū ſubieccio ab ad
Lepos interpretaꝛ urbanitaſ uerſario facta
Et fit qñ unius uł ad unū fit locucō plurali
ter.ut noſtis bone preſul.vnde doctrinale Dicitur
eſſe lepos ſermo directus ad vnum Vtens plura
liter uelut hic noſtis bone preſul

Litote tes.uł litota te.ut ait grec ſub ſcemate
interpretaꝛ minus dicens et plus ſignificanſ
ut non nouus pmo uetus Iſte non ē inſipiens ꝫ
ſapiens genus et ſpēs non uidenꝛ ſimpliciter dici
pmo multipliciter Et munera non ſpernas pro li
benter ſuſcipias.uł econiiſo cum plus dicit et mi
nus ſignat.ut dicit pap.Et ut ait doctrinale.fiet
ſub ea firmando negacō bina.Et ſic ꝭm eū litote
fit cū due negacōneſ faciūt vnā affirmacōm.ut ſe
deo nec non et ſcribo.Et dr a litos quod ē diſſo
lucō.qꝛ due ptes reſoluūtur in vnā.Et ē contria
litote cuidam tropo qui dicitur yperbole.

O Cupacō fit qñ dicimuſ noſ pterire aut neſci
re aut nolle dicere h̄ que maxime dicimus.
hoc mō.Quid referā quantis tua ſit maculata iu
uentus.flagicijs.Et grec ait.Occupat h̄ color cū
quid tranſire parat nec tranſit.Preterēo cedes p
iuria.furta.rapinas.Tedia forte darem ſi ūbis iſ

Oliopomenon ē ſub paucuſ ūbis ꝓ ita referrem
multoꝝ comphenſio.ut h̄.uincit amor pidem
uł h̄.Mors mala mors intus malus actus mors
foris uſus.Rumba puella puer lazaruſ iſta notāt
Et dr ab olon quod ē totū uł multum et pome
non quod ē coniunctō.quaſi multoꝝ ūbibus uer

OMopaſia ē attribucō appetans ꝓ bis adieccō
vnius alteri.ut lingua mea meditabitur iuſ
ticiam tuā.lingue enim ē loqui.et cordis medita
ri.vñ quod ē cordiſ attribuitur lingue.et dr ab o
mos qḋ ē vnū et paſia quod ē paſſio.qi vnitoꝝ

OMophoſis ē expō ig ꝓ paſſio et attribucō
noti p eque uł magiſ ignotū.ut quid ē pal
mito tas ptaxo as.Vel qñ p grecū exponiꝛ lati
nū.ut quid ē homo antropos.quid ē currē uecter
Et dr ab omoſ quod ē ſimile et phoſis quod ē ex
poſicō.qi p ſimile expō.Et reduciꝛ ad omozenſiꝫ
que eſt notificans vnam rem per aliam.

DIſancia ē queſtio cui non pt vna uoce rñde
ri.ut qua geremus bellū que auxilia nobis
parata erūt.Quis erit qui ſubuenire uelit cū tam
accibe ſocios tractauerimus.Et uocaꝛ a tullio h̄

PRecisio ē cum dictiſ q ꝓ figura interrogacō
buſdam quod conceptuꝫ ē relinquiꝛ in audi
entiū iudicō.Vnde grec.Conape conceptū cela p
ciſio fiet.ut.Te non ē equū certamen ponē mecū
Nunquid ego recolo qꝫ tu feciſti ꝫ dicere nolo.uł
pāſio fit cū aliquis ūba in animo concipit et lo

PRoſonoſis ꝭm grec ſub ꝓ qñdo interrumpit
ſcemate ē cū aliquis exclamando deū leticiā
uł indignacōm expmit.ut.O deus in quantiſ ani
muſ iiſatur amantis.et dr a pros quod eſt ad et
fonoſ quod ē ſonus.qi ſe hñs ad ſonum.i.excla
mationem.quia hic color dicitur exclamatio.

PRoſopopeya fit qñ inanimatū loquiꝛ ad a
nimatū.ut Qui mō naſonis fuimus quoqꝫ
libelli.uł qñ inanimatū ad inanimatū.ut terra lo
quitur fontibuſ et maribus.Vel fit tot modis ut
metaphora.Et dr a proſos quod ē pſona et poio
pois quod ē fingo.qi ſermo factus a ficta pſona
Vel dr a proſon quod eſt perſona et poio quod
eſt fingo.qi fictio noue pſone.Et reduciꝛ ad me
taphoram.cū fiat quoqꝫ cū irronale loquiꝛ rōnali
ut nobis teſtudo locuta eſt.Et hec figura ſepe in
uenitur in theologia.Vnde dicit damaſce.Nouit
ſcriptura et proſopopeya.i.pſonaꝝ fictione uti.et
ut de inanimatis ſicut de animatis loqui.ſicꝛ illud
ps.mare uidit et fugit.Hug ūo ſic dicit.poio cō
ponitur cū proſopa quod ē pſona et dr h̄ proſo
popeya pepe.i.pſone cōfictio uł cōfirmacō.ut cū
res non loquens introducitur loquens.ut ego ce
lū tego omnia.et ego terra calcor ab omnibꝫ.In
doctrinali dr Perſonam qꝛ nouam formans dat

Protheſeoſparalange fit qñ ꝓ proſopoperam
vna ꝑpō ponitur pro alia.uide in ſuo loco in

RAtiocinacō fit qñ aliquiſ a ſeipſo q ꝓ v pte
rit rōnem.et poſtea ipſe dicit.ut diues aua
rus eget.quare non competit uſus.Tangere pca
timet cur ne minuatur aceruus.

REpeticō fit ex eo qꝫ eadem dictio in pncipio
pluriū clauſularū repetitur.ut laudate dñm
de celis laudate eū in excelſis.ꝛc.Et uide qualiter
dinꝛ repeticō.conūſio.complexio.Et conuenit cū
ſcemate quod dicitur anaphora anaphore.

SEntencia in rethorica idem ē quod prouibiū
cū ꝑponiꝛ aliquid ad ūuitatem alicuius mo
ralis inſtructōnis et ponitur conſecucō.ut ꝭ grec
Cui ſatis ē quod habet ſatiſ illū conſtat habē.Cui
nichil ē quod habet ſatis illū conſtat egere.Ergo
facit ūtuſ nō copia ſufficientem.Et non paupertas
ꝫ mentis hiatus egentem.i.auaricia.Similiter h̄
Hic liber ē qui uicijs non ē ſeruus.Hug ūo dꝛ
A ſentio tis dr h̄ ſentencia cie.iudiciū.uł litiſ deci
ſio.uł firma et indubitata rñſio.uł animaduiſio.
uł ſenſus ſiue intellcūs.Item ſentencia quidaꝫ co
lor rethoricus dr.ſcꝫ ūuis orō aliquid moralitatis
gñaliter comphendens.ut obſequiū amicos.ueri
tas odiū parit.Et a ſentencia dr ſentencioſus a ū
ſentencijs plenus.et compatur.Et ꝭm gg.ſentē
cia ſimpliciter dcā in bona pte ſumitur.Et ut di
cit pſaac.Sñia ē determinata accepcō alterius p

SInetheſis ꝭm doctrinale   tis contradcōnis
fit dupliciter.Vno mō eſt accñtia mutatio p
cipue nūi in nūm.ut.vnica facta fuit mulier que
ſunt mō multe.Sed iſte modus non ē multū in
uſu Alio mō ē mutacō de ſecūda pſona ad terciaꝫ
ut.Nobis pce deus nrōs lauit ille reatus.Vnde ū
ſus.Dr et bīne ſpēs ſinetheſis eſſe.Et differt hic
modus a tropologia.qꝛ ibi fit tranſitus econūſo
de tercia pſona ad ſecundam.ut dñi ē ſalus et ſu
per populū tuū bñdictio tua.Et dr a ſin quod ē
con et theſis poſitio.quaſi ſimul poſitio.

SOmotopera ponitur a grec ſub tropo.et co
uenit cū fantaſia.Et ē ſomotopeya cū res in
corporea introduciꝛ ad loquendū.ut cū dr deuſ uł
angelus loqui.et dr a ſoma quod ē corpuſ et po
io quod ē fingo.Iñ ſomotopeya.i.figmentū cor
pis.uł dr a ſoma qḋ ē corpus et theſis quod eſt
poſicō et poio pois.qi ficti nominis poſitio.

SVbiectio in ſuo loco eſt in quinta parte.

TRaductio fit cū aliquod nomen p ſuos caſus
uariatur.Et conuenit cū quodā ſcemate qḋ
appellatur poliptoton.Vnde grec.Miſce p caſus
uocem traductio fiet.Vt.ſi nichil in uita iocundi
us ē tibi uita.In decorem uitam pages uirtute re
bta.Vel eciam fit in conſonantia.ut.Cur illā cu

ras que multas dat tibi curas.

TRansitio ē color p quem continuamus dicta dicendis. ut. Audistis qualem se prebuit iste pnti. Nūc qualis fuit ipse parens audite uicissim. Item dicto de nomine dn̄dum ē de ūbo. ul' fit qn̄ huiter dn̄ditur dictum et postea quid sit dn̄dum

TRopologia ſm̄ grec̄ sub scemate ē conuersio ad aliquā psonam. ut dn̄i ē salus et sup populū tuū benedcō tua. Et d' a tropos quod ē conūsio et logos quod ē sermo. qi ſmonis ꝯūs habiti conūsio. Et eadem ē cū apostropha. Hug' uo dicit ꝙ tropologia ē excusacō. ul' sensus spirital' ul' moralis et figuratiua intelligentia ul' locucō. ul' emendacō uite. et in̄ tropologicus ca cū. et tropologice adūbium. et tropologico cas. et tropologizo zas. tropologice loqui. Pap' autē sic dicit. Tropologia moralis instructō ad instructōnem et correpcōm moꝝ siue aptis siue figuratis ſmonibus prolata. Amō de allotheca ꝓut ē figura construccōnis ꝓ ꝙ de ea determinat ps uideamus. Posset hic competenter dici de septem regulis donati. et de speciebus distinccōnis. scʒ coma te. colo. piodo. ꝓ post allothecam de eis dicemus. [de allotheca xvij]

ALlotheca ē improperas construccōnis ex eo ꝙ dccōnes in ea posite construunt' in diūsitate accn̄tiū. ut ego fortes lego. uel recipiunt aliam construcibilitatem ꝙ habeant a natura. ut fortes est albus pedem. Et d' ab allon quod ē alienū et thesis posicō ul' theca. In̄ allotheca. i. aliena et diūsa posicō accn̄tis ul' accn̄tiuꝫ. quod scema d' a donato. et in lexeos et in dyanceos diuidit' ab eodem

¶ Hic nota ꝙ figura ē licentiosa improperas usu auctoritate ul' cōmoditate ꝓlata. et ſm hoc aliqñ est tollerabil' et non extendenda Aliqñ tollerabil' et extendenda. tollerabilis et extendenda est illa q̄ plus habet rōnis ꝙ uicij. ꝗ usu et cōmoditate ꝓbatur. sicut euocacō et concepcō. Tolerabilis uero et non extendenda est illa que habet plus uicij ꝙ rōnis. que tantū auctoritate probatur. sic antiptosis et pagoge. Spēs allothece ſm ps sunt quīqꝫ scilʒ prolensis. silensis. zeuma. sinthesis. antiptosis De singulis p ordinem uideamus. [De prolensi c xviij]

PRolensis est ꝓsumpcō reꝝ explicandaꝝ ordine secutaꝝ. ut aquile uolauerūt hec ab oriente illa uo ab occidente. Et d' a pro quod ē p̄ et lensis quod ē sumpcō. in̄ prolensis qi presumpcō Spēs prolensis ut uult ps in p̄mo minoris sunt tres. Prima que habet fieri p solos rectos. de qua tal' datur regula. cū fit diuisio p solos rectos ꝑponendus ē ntūs pluralis cum ūbo. et diuidentia debent sequi sine ūbo. tum singulariter. tū pluralit'. ut homines sunt. h bonus ille malus. ul' homines sunt hij boni illi mali. Ex hoc patet ꝙ hec ē incongrua diuisio. Oculi al' dexter alter sinister. ul' homines h ē bonus ille malus. nisi forte excuset' p antiptosim. ita ꝙ ille ntūs ꝑcedens ponat' pro genitō. quoniā diuidentia non ꝑcedunt ūbuꝫ a q̄ ille ntūs regatur et respcū cuius fiat diuisio. cum omnis diuisio habeat fieri respcū ūbi ul' attributi Secunda diuisio habet fieri p rectos et obliquos cuius regula talis ē. Quotiens fit diuisio p rectos et obliquos. anponendus ē gtūs pluralis. ul' singularis nominis collectiui sine ūbo. et postea dn̄t sequi diuidentia cum ūbo. tū singulariter. tū pluraliter. ut hominū hic ē bonus ille malus. ul' hominū hij sunt boni illi mali. romane gentis alij sunt fortes alij debiles. Tercia diuisio habet fieri per solos obliquos. et tunc debet ꝑponi obliquus cum ꝓprio construct' intransitiue. et diuidentia respcū illius subsequi p obliquū. ut aquilaꝝ uolantiū huius ab oriente illius ab occidente simil' ē celeritas Et pt fieri p obliquos casus. ut aquilis uolantibꝫ huic relinquitur oriens illi occidens. aquilas uolantes hanc dimisit oriens illam occidens. aquil' uolantibus hac gaudet oriens ista occidens. pt tamen diuisum sumi p genitiuū. et diuidentia p alios obliquos. ut aquilaꝝ uolantiū huic relinquit' oriens huic occidens. et in abltō similiter. ¶ Sed queritur quā improperatem operetur prolensis. Ad hoc dicūt quidam ꝙ ordinem ꝑposteꝝ. ꝗ illi nn̄ postponunt' suo ūbo. scʒ hec ul' illa. cū d'. aquile uolauerunt hec ab oriente illa ab occidente. Sed eadē rōne h ē prolensis. me cū. te cū se cū. cuꝫ potius ibi sit anastrophe. Ad hoc dicimus ꝙ est ibi multiplex figura aquile uolauerunt h ab oriente illa ab occidente. Nam ex eo ꝙ nn̄ sing' nūi respiciunt pluralem ē ibi allotheca nūoꝝ. ex eo ꝙ preposterant' suo ūbo ē ibi anastrophe. ꝗ cum sunt ibi tres attributiones vna pluralis et due singulares ē ibi zeuma. Sed ꝓpter modū diuidendi ē ibi prolensis. Vnd' non credimus ꝙ prolensis per se sumpta sit figura construccōnis. Sed ꝗ de facili n̄ contingit in sermone sine figura construccōnis. iō ponitur a ps inter spēs allothece. Quidaꝫ tamen dicunt ꝙ inquantū dissimilia reddunt' ūbo mediante diuisione ē ibi figura construccōnis. ꝓ inquātum ē ibi facultas quedam uenuste interptacōnis de toto ad ptes diuidentes. ita ꝙ ptes diuidentes postponant' cū naturaliter sint priores ē ibi figura locucōnis. Et hoc fit qñqꝫ implicite. ut. Alter in alterius iactantes lumina uultus. Itē uana locuti sunt vnusquisqꝫ ad proximū suū. Qñqꝫ explicite. ut in supdicto exemplo. aquile uolauerūt ꝛc̄ Nota ꝙ si coniūctio interponatur non bene dicit' ut aquile uolauerunt hec ab oriente et illa ab occidente. quia determinacōnes que sequūtur ptim supposituꝫ et ptim appositū non sunt copulabiles. alicui uoci. ¶ Queritur eciam de h quod dicit ps in minori. ꝙ qui non ponitur in construccōnibus diuisiuis. ꝗ conuenienter d'. hominū qui legunt h est fortes ille plato. ad hoc dico ꝙ qui n̄ ponit' in locucōnibus diuisiuis. ita ꝙ sit alteꝝ diuidentium. hac de causa. ꝗ dcō diuidens uenit in locucōne pro pte diuisi. ꝓ hoc relatiuū qui refert totum supposituꝫ sui an̄tis. Item queritur de hoc qd' dicit ps. qñ fit diuisio p rectos et obliquos anteponendus est gtūs pluralis. ul' gtūs singularis nominis collectiui. ꝗ aristotiles ponit talem diuisionē. qn̄titatis aliud continuū aliud discretū. Nec tamen iste gtūs quantitatis ē pluralis. nec gtūs singularis nominis collectiui. Ad h dico ꝙ talis diuisio ē inconueniens ſm ps. excusatur tamē more phi talis diuisio. ꝗ aristotiles intendit ibidem diuidere qn̄titatem ſm ꝙ ē vniūsale genus reꝝ non contractū ad nūm ul' ad genus. et ideo usus ē diuidentibus in neutro genē. quod magis erat aptuꝫ tali diuisioni ¶ Queritur eciam de h quod dicit pristianus qñ fit diuisio p solos obliquos. necesse ē uti participio. et transicōem facere. Contra. conuenient' d'. aquilaꝝ que uolant huius ab oriente illius ab occidente similis ē celeritas. et in tali diuisione non

ē pticipium. Ad hoc dn̄t quidam ꝙ neceſſe ē uti
participio .i. utile eſt. qꝛ diuiſio ſemꝑ debꝫ fieri re
ſpcū alicuius attributi. non tamen ſemꝑ ē ibi pti
cipiuꝫ. ut in p̄dicto exemplo. Nos uō dicimus ꝙ
ſemꝑ neceſſe ē uti pticipio uł ſupplecōne illius ꝓpt
uehementē tranſicōm que ē inter ipſuꝫ et diuiſuꝫ
reſpcū cuius diuidentia ſubſequunť. Si tamen fiat
diuiſio aliqñ ita ꝙ non ſit ibi pticipiuꝫ uł ſupple
cō illius. ut duoꝝ hominū aliū uidet ſortes aliū
uidet plato. Dico ꝙ uł erit ibi eclipſis pticipij uł
erit ſimplex pticō non diuiſio nominanda. Item
queritur an diuiſio poſſit fieri ꝑ uocatiuū. Dico
ꝙ non. qm̄ utī̅s nullū recipit attributū reſpcū cu
ius poſſit fieri diuiſio. ſed ꝑfectā ꝑ ſe fac̄ orōnem

Nota hic ꝙ ntī̅s qui apponit ūbo ſubſtantiuo
non tenetur concordare cum ūbo ſubſtantiō
in nūo nec in ꝑſona. qꝛ non ſupponit ei. vñ bene
dr̄. ſum homo. ſum homines. Vñ lucanus. Ceſar
erat omnia. Veruntamen aliqñ concordat cum ſe
quenti et ñ p̄cedenti ꝑ prolenſim uł anaſtrophen
eo ꝙ intelligit̄ ante. ut rixe amantium integracō
eſt amoris. Et ouid. Veſtes quas geritis ſordida
lana fuit. Et ꝓħ. Teſtimonia tua meditacō mea
ē. Et arma vnus gladius ē. et nuptie vnū cōnubi
um ē. Et ſcias ꝙ in huiuſmodi locucōnibꝫ ntī̅s
ſupponens debet p̄cedere hoc ūbum ē. et ei imme
diate iūgi. Si autem ſequētur ntī̅s ille poſt ūbū
incongrue diceretur. vñ nō concedimus huiuſmo
di latinitates. teſtimonia tua ē meditacō mea. uł
arma ē vnus gladius. uel meditacō mea teſtimo
nia tua ē. uł vnus gladius arma eſt.

Silenſis ē diſſimiliū dau
ſulaꝝ ꝑ vnum ūbum conglutinata concep
cō. et dr̄ a ſin quod ē con et lenſis quod ē
ſumpcō uł captio. iñ ſilenſis .i. concepcō. Fit autē
concepcō quatuor modis. ꝑ genera. numeros. per
ſonas et caſus.

Concepcō generū ē dcōnum diuiſoꝝ generū ſub
adiectiuo pluralis nūi conſociatio. ita ꝙ vna
cadat in ꝓprietatem alterius. Et nota ꝙ maſculinū
concipit et concipitur. femininū concipit̄ ſed non
concipit. neutrū concipit et nō concipitur. nā maſ
culinū concipit femininū. et concipitur a neutro.
ut uir et uxor ſunt albi. uir et mancipiū ſunt al
ba. femininū concipitur a maſculino et neutro. ß
non concipit niſi auctoritate ſue rei. Vnde lucanus
leges et plebiſcita ſunt coacte. Hic enim femininū
concipit neutrū. quod ſuſtinenduꝫ ē. ß non exten
dendō. Neutrū uō concipit maſculinū et femininū. ß
non concipitur. qꝛ ē confuſum ad utrūqꝫ. Cauſam ħ queremus infra

Concepcō nūoꝝ eſt dcōnū
diuiſoꝝ nūoꝝ ſub dcōne pluralis nūi aſſocia
tio. Et ē ſciendū ꝙ ſingularis concipit ſingularem
ꝑ equipantiam. ut ſortes et plato legunt. Pluralis
concipit ſingularem. ut homines et aſinus currūt
Sinḡ nunꝙ concipit plēm.

Concepcō ꝑſonaꝝ ē dcōnum diuiſaꝝ
ꝑſonaꝝ ſub dcōne pluralis nūi aſſociacō. ita
ꝙ vna cadat in ꝓprietatem alterius. vñ ſciendū ē
ꝙ ꝑma ꝑſona concipit ſecundā et terciam ſub ū
bo pluralis nūi et prime ꝑſone. qꝛ ut dr̄ in doctri
nali. Concipiens ſimile ſibi uult ūbum retinere. ut
ego et tu legimus. ego et plato diſputamus. ſecū
da concipit aliam ſecundā et terciam. ut tu et tu
legitis dirigendo ſermonē ad diuiſos. et tu et pla
to legitis. Tercia concipit terciā ſine figura ꝑ ſolā
equipantiam. ut ſortes et plato legunt. ¶ In con
cepcōne autem caſuū attendendum ē ꝙ ntī̅s con
cipit ablatiuū mediante hac ꝑpōne cū. ut ſortes cū
platone currit. Et ē notandō ꝙ in oī conceptione
dcō concipiens et cōcepta pn̄t inueñr p̄cedē. ptereꝗ
in concepcōne ꝑſonaꝝ. ubi ꝑſona concipiens ſem
ꝑ eſt ꝑponenda quāuis contrariū cauſa honoris
inueniatur in euangelio. ut pater tuus et ego do
lentes querebamus te. Voluit enim beata uirgo
honorare ſponſum ſuū. ꝑponendo eū ut exemplū
daret uxoribus honorandi uiros ſuos. Fit eciam
concepcō ſimul ꝑſonaꝝ et caſuū mediante hac ꝑ
pōne cum. ß nimis improprie. ut me cū ſortes legi
mus .i. ego et ſortes legimus. te cuꝫ ſortes legitis
Vñ uirgił. Diuellimur iñ memphitus et plias me
cū. Item ē concepcō realis et concepcō uocał. con
cepcō realis ē ubi res diuiſaꝝ ꝑſonaꝝ ſub ūbo plu
ralis nūi conſociantur. ut nos legimus. Concepcō
uocalis ē que ptinet ad uoces diuiſoꝝ generū uel
nūoꝝ uł ꝑſonaꝝ. ut dictum ē. Et ē ſciendū ꝙ ubi
ē conceptio uocalis ibi ē realis. ß non conuertitur

Sed queritur quō reſoluatur pronomē plura
le poſitū conceptiue. ut nos legimus. utrū di
catur ego et tu. uł ego et ille. Ad hoc dicimus ꝙ
tale pronomen debet reſolui in ſuū ſingulare et a
liam dcōnem que careat diſcrecōne generis nume
ri et ꝑſone. ut quodammō euagetur ad incertum
genus nūm et ꝑſonam. et talis dcōnis defectus ē
apud latinos. Signat ergo ħ pronomen nos rem
loquentē in ꝑſonali ꝓprietate ꝑme ꝑſone. ſed ali
as in nulla determinata ꝑſonali ꝓprietate. Item cū
dr̄. me cū ſortes legimus. ſolet queri an ille ablati
uus ſignificet ablatiue uł nominatiue. et utrū co
puletur illi ntō mediante ꝑpōne. Ad hoc dicimus
ꝙ ablatiue ſignificet. ß nominatiue ſupponit. Re
ducitur enim ad ſuppōnem ntī mediante illa ꝑpō
ne. non ꝑ copulacōnem ß ꝑ quandam aſſociatio
nem. ¶ Hic nota ꝙ maſculinū et femininū ſunt
eque pncipalia quantū ad naturam. ß non eqͦ po
tentia. qꝛ maſculinum ē agens. et femininuꝫ pati
ens in ope generacōnis. Et ideo maſculinū ꝑponi
tur feminino tamꝙ dignius. et imperat ei tamꝙ
debiliori. vñ concipit ipſum. ut uir et mulier ſunt
albi. Item nota ꝙ cū dr̄ uir et mancipiū diligunt
ſe. ibi ħ pronomen ſe ē neutri generis. qꝛ neutruꝫ
concipit maſculinū. Similiter mulier et mancipiū
uident ſe. ħ pronomen ſe ē neutri generis. qꝛ neu
trū concipit femininū. ¶ Queritur ħ quare neutrū
vincat maſculinū et femininū in officio adiectiui
ſiue in concepcōne. cū illa ſint digniora ꝙ neutrū
Adiectiua enim in neutro genē ſubſtantiuant̄. ut
albū currit. Ad hoc dico ſequens magiſtrū bene. qꝛ
ideo illa non trahunt̄ ad improprietatem qꝛ digni
ora ſunt. et neutrū trahitur quoniam ē indignius
Vel pt dici ꝙ maſculinū et femininū ſunt genera
rei. ß ꝑ neutrū habetur res generis. potentior aūt
ē res ꝙ accidens rei Et ideo neutrū uincit illa duo
in officio ſubſtantiui. et in concepcione generū Et
ob hoc debet exponi ꝑ generale nomen. cuius na
turam in ſe habꝫ. ut albū currit .i. res alba. Item
maſculinū et femininū ſunt magis finita et coar
tata apud naturam ꝙ neutrū. Et ideo neutrū ē ap
tius generalitati ꝙ illa. et ē potentius ad trahen
dum. ut dicatur uir et mancipiū ſunt alba. Simi
liter mulier et mancipiū ſunt alba. Queri eciā ſo
let. An iſta ſit congrua. et albus et alba eſt diuis.

Jta uidetur ꝙ intelligitur geminari ꝓpter coniūc
cōnem. ac ſi dicatur. et albuſ ē ciuiſ et alba ē auis
Sꝫ contra. illa duo adiectiua reſtringunt illum ter
minuꝫ auis ſemel poſitū. et faciunt repugnantiaꝫ
in ſuppōne illius. Ergo illa locucō redditur incon
grua. Ad hoc dico ꝙ ē congrua. qꝛ ſubſtantiuum
intelligitur geminari. et ſic quantū ad vnum ſup
ponens uenit tantū pro maribus. ꝥ quantum ad
alteꝝ tantū pro feminis. ¶ Queritur eciam quare
duo ſubſtantiua diūſoꝝ generꝝ poſſint recipē ad
iectiuum vnius generiſ ut dicit᷑ uir et mulier ſunt
albi. et nō adiectiua diūſoꝝ generꝝ poſſint recipe
ſubſtantiuū vnius generis. qꝛ male dꝛ aues ſunt
albi et nigre. Ad hꝯ dicimus ꝙ ſubſtantiua ueniūt
conceptiue. vn̄ adiectiuū cadit in ꝓprietatē vnius
coꝝ quantū ad genus. Sed adiectiua hn̄tia diſcre
ta genera uolunt reſtringere qn̄ adiunguntur ſub
ſtantiuo cōmuniſ ge eo ꝙ forme ē ꝓpū immutare
vn̄ ſi ſubſtantiuū ſemel intelligatur reſpcū diūſoꝝ
generꝝ locucō eſt incongrua ꝓpter repugnantiam
ut aueſ ſunt albi et nigre. at ſi intelligatur gemi
nari nulla ē ibi repugnantia. vn̄ congrue dꝛ. et al
bi et nigre ſunt aues. Jnuenitur tn̄ et apud oui
diū. Eſt ſpecus exeſus ſtructura punicis aſper. nō
homini faciliſ non adeunda fere.

Sciendūꝫ eſt hꝯ ꝙ vnitas addita vnitati facit
pluralitatem. vn̄ ūbum plurale debet ſeq. ut
ſortes et plato legunt. pt tamen congrue dici. ſor
tes et plato legit. ſicut illud. Cartago manuſ qꝫ tu
lit. ꝥ intelligitur diuiſim tamē ꝙ ſint due. qꝛ ūbuꝫ
redditur zeumatice utriqꝫ ntō. i. ſorteſ legit et pla
to legit. Si autem coniūctio ꝓponatur. et interpo
natur duobuſ nōīs ſingularis nūi. ūbum eis ꝓpe
redditur ſingulare. quod diſtribucō coniūctionis
facit. ut ſortes et plato legit. et ſic dꝛ male. et ſor
teſ et plato legunt. ſicut et male dꝛ. ſortes legunt.
et ita dicūt multi. At nos dicimuſ ꝙ utraqꝫ ē con
grua. et ſortes et plato legunt. et ſorteſ et plato le
git. quia ūbum pt̄ reſpicere hūc terminū ſorteſ et
plato diſtributiue. et ſic debet in ſingulari ſeq. qꝛ
redditur ſingulariter utriqꝫ ntō. pt̄ eciam eundem
reſpicere collectiue. et hoc modo ē accipiendū plu
raliter. non tamen ſequitur ꝙ ſit dn̄dum. ſortes
legunt. qꝛ collcōne ꝑmiſſa poſtea diſtributio eſt
congrue facienda. hꝯ mō. et ſortes et plato legunt
. i. ipſi legunt. ita ꝙ ſorteſ legit et plato legit. Eo
dem mō concedimus. et ego et tu legimus. ita ꝙ
utrqꝫ. Vn̄ pſ ait. Et agamenonis filiuſ et menelaꝑ
filia ſociati ſunt. Similit᷑ et ego et appolloniuſ ſcri
bimus. et certe omneſ autores eſſent reꝑhendendi
niſi tales locucōnes reciperentur. qꝛ frequenter his
utunt᷑. Si autē ſingularis nōīs et pluralis coniūcti
one interpoſita copulent᷑. debet eis reddi uerbum
plurale. ut homo et aſini currunt. Poteſt tamē ali
a conſideracōne ūbum reddi ꝓpriori ntō. ut intelli
gatur ūbum zeumatice reddi. Et ſic erit illa locu
tio plures. et ꝫm hoc congrue dꝛ. homines et aſi
nuſ currit. i. homines currunt et aſinus currit. vn̄
ouid. Omnes illiades tota qꝫ troia dabit. Jdeꝫ di
cimus in ꝑſonis. qꝛ pt̄ congrue ꝑ zeuma dici. ego
et tu legis. ul᷑ tu et ego lego. ul᷑ ego et ſorteſ legit
et debet inter tales ntōs tunc fieri quedaꝫ ſubdiſ
tinctio. ad oſtendendum ꝙ due locucōnes intelligun
tur coniūgi. Tales autē locucōnes et ab arte ſunt
et ſepe in autoribuſ inueniunt᷑. Vn̄ orac. tu quid
ego et populus me cuꝫ deſideret audi. i. quid ego

deſiderem et quid populuſ deſideret. ¶ Si autē cō
iūctio ꝓponatur et interponatur nōīs diuiſoꝝ nūe
rum. ul᷑ diuiſaꝝ ꝑſonaꝝ. dicūt quidam ꝙ non pt̄
ſequi aliquod ūbum. qꝛ oporteret illud eſſe diuer
ſoꝝ nūoꝝ ul᷑ duaꝝ ꝑſonaꝝ. et iudicant iſtaſ incō
gruas. et homo et aſini currunt. et ego et tu legi
muſ nec ego nec tu ſcribimuſ nec homo nec aſini
currunt. Cauſa enim incongruitatis ē coniūccō pre
miſſa. qꝛ illa requirit ꝙ ūbuꝫ reddatur utrqꝫ. Nos
ūo iudicamus eas congruas. et ſepe utunt᷑ eiſ au
tores. Vn̄ ita inuenitur in ps. nec noſ qui nec illi
referunt eſtis. Dicimuſ ergo qꝛ congruentiſſime ſe
quitur ūbum plurale. quod ꝑus reddenduꝫ ē col
lectiue. poſtea diuiſiꝫ congruitate ſuata. ut homo
et aſini currunt. i. ipſi currunt. ita ꝙ homo currit
et aſini currūt. Similiter nec ego nec ſocij mei ꝓ
ficimus. i. noſ n̄ proficimus. ita ꝙ nec ego ꝓficio
nec ipſi proficiunt et pt̄ eſſe in talibus zeuma. Et
tunc uerbum ꝓpriori nūo et ꝑſona tenetur. vnd
concedimus. nec ego nec ſocij mei proficiunt. nec
ſocij mei nec ego proficio. qui tales locucōneſ cō
dempnant nimiū ſunt acuti. deſtruūt enim artem

Queritur eciam an con ꝑ et omnes autores
congrue dicatur. ſorteſ et plato currit et legunt.
cū diuiſim concedamus. ſorteſ et plato legunt. ſor
tes et plato currit. Dicimus ꝙ incongrua ē ꝓpter
repugnantiam. quia ūbum aliter reſpicit illeſ no
minatiuoſ coniūctim et aliter diuiſim. Tn̄ inueni
tur apud orac᷑. Ambulat acer fulcius et raſirius
male rauo. Ecce duo nōī confundunt᷑ per concepti
onem et zeuma. quod autoritati aſcribimus et n̄
arti. qꝛ non concedimus ꝙ bene dicatur. petruſ et
iohannes diſcipuli platoniſ legit. Jnuenitur eciam
actuū v. Rn̄dens autē petrus et apoſtoli dixerūt
ubi tamen eſt appō bene pt̄ eſſe nūoꝝ confuſio.
ut ciuitas piſe ē pulcra. et boueſ animal ſine frau
de moriunt᷑. Sic ꝑ appōnem pn̄t conſtrui dcōnes
diuiſaꝝ ꝑſonaꝝ uel diuiſoꝝ generū intranſitiue. ut
ego ſortes curro. ul᷑ ego ipſe diſputo. et ego ille q
curro diſputo. Similiter ciuitas mediolanuꝫ ē for
tis. mancipiū berta ē fidele. liber decreta eſt mag
nus. liber topica ē difficilis. Poteſt eciam dici. lib
topicoꝝ ul᷑ decretoꝝ intranſitiue. ſicut Ciuitas bo
nonia. et urbs ianua. et tamen poſſet dici. ciuitas
bononie. et urbs ianue. i. urbs que ē ianua. ꝥ hꝯ n̄
multū aliquibus placet. quiſ inueniat᷑ apud uirgil
dicentē. Vrbem qꝫ patauij. i. urbem que uocatur
patauiū. que mō dꝛ padua. Quedam tamen ſunt
magis requirentia genitiuū. ut ꝑſona epi. ſubſtan
tia ſocratis. et tamen poſſet dici ꝑſona epūs ē ho
neſta. ſicut poteſtas petrus ē bona. et ſubſtantia
ſocrateſ ē corporea. Huiuſmodi eniꝫ nomina ptē
et totū diūſimode pn̄t notare. ¶ Nota hꝯ ꝙ dona
tus diuidit allothecam ꝙut ē ſpecies conſtructio
nis in tres ſpēs. ſcꝫ in prolenſim. ſilenſim. zeuma.
Priſtianus ūo in quinqꝫ. ſcꝫ in prolenſim. ſilenſiꝫ
zeuma. antiptoſim. ſintheſim. Alij ūo dicunt ꝙ al
lotheca prout ē figura conſtruccōnis ſtricte loqn̄
do diuiditur in tres ſpēs ꝫ ps. in ſilenſim. antipto
ſim. ſintheſim. Secunduꝫ ūo donatū omnes ſpēs
allothece que excuſant uiciū conſtruccōnis comꝑ
hendunt᷑ ſub ſilenſi. et hꝯ patet ꝑ donatū dicentem
hoc ſcema. i. ſilenſiſ late pꝫ. et fieri ſolet non ſolū
ꝑ prefoꝛōnis ꝥ accn̄tia ꝑſoꝛōnis. vn̄ omneſ ſolo
eciſmi qui fiunt in poemate. ſiue in ore ſapientū
excuſant᷑ ꝑ hoc ſcema. et ꝫm iſtos oportet dicere

ꝙ iſte due figure ſcilicet prolenſis et zeuma ſint fi
gure locucõnis ꝓprie et ꝑ ſe loquendo. et ſm pris
et ſm donatū. Sed contra hoc obijcitur. hec opinio
uidetur contradicere pꝰ. qui diuidit allothecā in
quinqꝫ ſpēs ꝑut ē figura conſtruccõnis. et magiſ
tri cõmuniter dicunt ꝙ figure que uariant accn̄
tia ſunt quinqꝫ. Ad hoc dico ſequens magiſtrū bn̄
ꝙ prolenſis ꝑ ſe ſumpta non ē figura conſtruccõ
nis. ſꝫ qꝛ de facili non contingit in ſermone ſine fi
gura conſtruccõnis. ideo ponitur a pꝰ inter ſpēs
allothece. ut ſup̈ dixi in prolenſi. Similit̄ zeuma
ſemꝑ ē figura locucõnis. et rn̄det coloribuſ retho
ricis qui appellanꝰ adiunctum uł cõiunctū. Priſti
autem ideo ponit zeuma inter figuras conſtructi
onis qꝛ ſemꝑ fit cū alloteca numerorū uel ꝑſonarū

Zeuma eſt tercia ſpēs De zeumate c xxv
allotece ſm pꝰ Et interpretaꝰ adiunctio Et
ſic deſcribitur a donato. zeuma eſt unius ūbi con
cluſio diūſis clauſulis apte coniuncta Et habet fie
ri tribus modis ſm pſid ſciliꝫ a ſuꝑiori qn̄ ūbum
ꝑmittiꝰ. ut legit ſortes et plato A medio qn̄ in
terponitur ut hebrei ſunt et ego Ab inferiori qn̄
ūbum ſupponitur ut tu quid ego et populus me
cū deſideret audi ¶ Beda ſic dicit. zeuma .i. conclu
ſio dꝛ figura qn̄ multa precedencia aut uno ūbo
aut una ſentencia concluduntꝰ. ūbo. ut aplus ait
Omnis amaritudo. et ira. et indignacõ. et clamor.
et blaſphemia tollatur a uobis. ſentencia. ut qui
ingreditur ſine macula et opatur iuſticiā. qui lo
quitur ueritatem in corde ſuo. ꝛc. ad ultimum ita
concludit. qui facit hec. non cõmouebitur ineter
nū. Alexander autē dicit ꝙ zeuma ē quando idē
ūbum uł adiectiuū ad diūſa ꝑtinet. ita ꝙ cū uno
conſtruitur improprie. ut cū dꝛ. Hic illiuſ arma hic
illiuſ currus fuit. et conſtruiꝰ ille pluraliſ arma cū
hoc ūbo fuit. Si autē diceretur. hic currus illius
Hic illius arma fuit. non eſſet tolerabilis locucõ.
Similiter hꝰ ē zeuma. et appolloniuſ ſcribit et ego
Et conſtruitur hoc ꝓnomen ego quod ē ꝑme ꝑ
ſone cū hoc ūbo tercie ꝑſone ſcribit. Et querit. utrū
hic ſit zeuma. Quid niſi ſecrete leſerūt phillida ſil
ue. Et rn̄det ꝙ non. qꝛ nunq̈ ē zeuma niſi quaꝺ
diſtribucõne uł adiūccõne. Sed reducimuſ ꝑdictū
exemplū ad concidentiam. ad illam ſcꝫ ſpēm que
ſub alijs ſpeciebus non continetur. ſcꝫ ſub ſinthe
ſi ſiue ſub allotheca. Et hoc nomen quid conſtruiꝰ
cū hoc ūbo leſerūt ꝓpter multiplicitatē quam ha
bet in interrogacõne. Quidaꝫ tamen dn̄t ꝙ quid
ponitur adūbialiter. ut quid. i. in quo leſerūt phil
lida ſilue. niſi qꝛ erant ſecrete. Sed ꝑus dictū ueri
us credo Et gḡ in moralibus ſepe ſimili utitur la
tinitate fit autē zeuma ꝑ coniunctionem copulati
uam. ut ſorteſ legit et plato. Per adūſatiuam. ut
uoſ eſtis mūdi ſꝫ non omnes. Per diſiunctiuaꝫ. ut
ſorteſ legit uel plato. Vel ꝑ adūbium comparandi
q̈. ut ego lego meliuſ q̈ tu. Vel ꝑ adūbium ſimi
litudinis. ut iſte legit ſicut ego. et ꝑ hanc dccõnem
niſi. ut nulluſ homo legit niſi ego. Et ſimiliter ꝑ
hanc diccõnem nec. ut nec ſocij mei nec ego lego
¶ Queritur. utrū zeuma ſit figura conſtruccõniſ ſi
ꝯ pꝰ uidetur uelle. Ad hoc dn̄t quidꝫ. ꝙ zeumatis
due ſunt ſpēs. quarū una continetur ſub figura cõ
ſtruccõnis. ut appollonius ſcribit et ego. Alia ſub
figura locucõnis. ut ſcribit ūgilius et mulier. Nos
tamen dicimuſ ꝙ zeuma ē ſemꝑ figura locucõnis
et rn̄det coloribus rethoricis qui appellantur ad

iunctum uł coniſictum. Priſtianus autem ideo po
nit zeuma inter figuraſ conſtruccõnis. qꝛ ſemꝑ fit
cū allotheca nūorū uł ꝑſonarū. ¶ Nota hoc diligenꝰ
ꝙ ſm naturam zeumatiſ ūbum et adiectiuū ſemꝑ
debet reddi proximiori. Vn̄ conuenienter dꝛ. ego
et tu legiſ. uł tu et ego lego. uir et mulier ē alba
uł mulier et uir eſt albus. Multa utilia ꝑtinentia
ad zeuma ſup̈ dixi ubi determinaui de ſilenſi.

Antiptoſis ē quarta ſpēs De antiptoſi c xxvi
allothece ſm pꝰ. ſub qua continetur antiroſ
Eſt autem antiptoſis poſicõ unius caſus ꝓ alte
ro. ut ſermonem quem audiſtiſ non ē meus. et in
conūtendo dn̄s captiuitatem ſion. Et dꝛ antiptoſ
ab anti quod ē contra et protos quod ē caſuſ Jn̄
antiptoſis. i. contraria poſicõ caſus pro altero. et
hec figura in autoribus ē excuſabilis. et aliq̈ racõ
ne ſuſtinenda. tamen qꝛ ut dicit quidam poeta. ſi
fuit errandū cauſas habet error honeſtas. ſꝫ non
penitus extendenda. Antiptoſis autē continet ſub
ſe ypalage. que ē caſuū ꝑmutatio. et ſꝫ hoc continetꝰ
ſub figura locucõnis. ypalage autē dꝛ ab ypo qꝺ
ē trans et alage quod ē mutacõ. vn̄ ypalage id ē
tranſmutacõ. fit autem qn̄qꝫ in re tantū. ut hiere
mie xi. Mittamus lignū in panem eius. i. panem
in ligno. hoc ē. xp̄m in cruce. Qn̄qꝫ in uoce et in
re. ut malus ſapor edit ora. i. ora edunt malū ſa
porem. De ypalage ſup̈ dixi in c de ſcemate in fi
ne. ¶ Queritur que ſit cauſa excuſans uiciū cum
dꝛ. ſmonem quem audiſtis non ē meus. vnccõm
quam accepiſtis ab eo maneat in uobis. Et ūrḡ
Vrbem quam ſtatuo urā eſt. Non enim uideꝰ ibi
eſſe neceſſitaſ uł cõmoditas aliqua. Ad hoc dicimus
ꝙ immediata adiunccõ relatiui et an̄tis eſt cauſa
ꝓpter implicacõnes ipſius relatiui. Vn̄ incongrue
diceretur. ſermonem non ē meus quem audiſtis.
Si uero queratur utrū poſſit in alijs caſibus tole
rari. Dicimus ꝙ ſic. ſi immediate iūgerenꝰ relati
uū et an̄cedens. ut ſmoni cui intendis non ē me
us. Hoc latinitaſ tolerari poſſet ſi autoritate habe
retur. Et ut dicit alexander. cū dꝛ. ſermoneꝫ queꝫ
audiſtiſ non eſt meus. hec dccõ ſmonem in parte
accuſatiue. in ꝑte nominatiue tenetur. Accuſatiue
ſm ꝙ reſpicit hoc ūbum audiſtis. Nominatiue ſꝫ
ꝙ conſtruitur cum hoc ūbo eſt. De ſinthesi c xxviii

Sinthesis uł ſinthoſ ē quinta ſpēs allothece
ſm pꝰ. ſub qua compꝛhendunꝰ omnes alie
ſpēs allothece. ſciłꝫ euocacõ. appõ. ſinodoche. allo
theca generū nūorū temporū ꝑſonarū et modorum.
et ſingulorū accn̄tium ex quibus improprietaſ ſur
git. Et dꝛ a ſin quod ē contra et theſ quod ē po
ſicõ. Jn̄ ſinthesis q̈ſi contra naturalem põnem. De
hijs autē ſpeciebus ꝑ ordinem uideamus. De eu
Euocatio eſt dccõnum diūſarū in ocatione c xxix
tranſitiua adiunctio. ita ꝙ una trahatur ad
proprietatem alterius. ut ego ꝑſtianus lego. Euo
cant autē ꝓnomina ꝑme et ſecūde ꝑſone. ut ego
priſtianus lego. tu ꝑſtianus legis. et ūba ſubſtan
tiua et uocatiua. ut ꝑſtianuſ ſum. ꝑſtianuſ uocor
Accidentalia uero euocare non pn̄t ꝑ ſe. niſi hoc
nomen qui. ut qui lego diſputo. uł ꝑticipium uł
nomen adiectiuū. uł eciam aliud nomen conueni
ens ſignificacõni. ut ſedeo iudex. uide in ſedeo dꝫ
vn̄ hic nota ꝙ nt̄is tercie ꝑſone pt iungi cū ūbo
ꝑme et ſecunde ꝑſone ex ꝑte ſupponenti. in qūqꝫ
locis abſqꝫ pronomine ibi poſito. in quibuſ ē euo
cacõ ꝑ adiectiuū. ut celer curro. Per nomen relati

uū.ut qui lego diſputo.Per pticipiū.ut legens ꝑ
ficio.Et ꝑ vnū pronomen epythematicon.i.appo
ſituū triū pſonaꝝ.ut ipſe lego.ipſe legis.Itē ꝑ
nomina deriuatiua ab hijs pronominibus ego et
tu.poſſunt euocare hoc relatiuū qui.rōne geniti
pmitiui in eis intellecti.ut meus filius qui lego
diſputat.tuus filius.i.tui qui legis diſputat.noſ
ter filius qui legimus diſputat.ueſter filius q̄ legi
tis dormit.de hoc eciam ſup̄ dixi in tercia pte in
c de poſſeſſiuis.Item ſcias ꝙ cum dr̄ habeo uolū
tatem comedendi ſolus.iſte ntūs ſolus euocatur.
ab hoc ūbo habeo mediante hoc gerundio come
dendi Et conſtruitur cū hoc ūbo habeo per regi
men Cum gerundio uero per determinacōnem Si
militer ſi dico.habeo voluntatem eundi ſolus.Et
ita de ſimilibus.Item nota ꝙ ſicut nomen ſubſtā
tiuū recipit adiectiuum.ut bonus homo.Ita hoc
uerbuꝫ ſum.ut ſum bonus.et ſumus boni.ita ꝙ
nullum aliud ſubſtantiuū eſt ibi neceſſarium.Et
hoc in prima et ſecunda pſona.ſed non in tercia.
Vnde poteſt dici.ego poteſtas ſum bonus.ita ꝙ
adiectiuū reſpiciat uerbum tantū racione ſuppoſiti
conſignificati.Sed in tercia perſona male dicitur
poteſtas eſt bonus.quia uerbum tercie pſone nō
habet in ſe ſuppoſitū finitum.¶ Scire eciaꝫ te uo
lo.ꝙ euocationum alia figura alia non figura.Fi
gura eſt illa que fit ex parte ſuppoſiti.Non figura
que fit poſt ūbum.quia ūbum non tenetur ſeq̄n
ti nominatiuo in numero uł pſona.Vnde conue
nienter dicitur.ego ſum tu.et tu es ego.uel ſum
ille.Similiter ego non ſum tu.uel tu non es ego
Item euocacōnū alia reſpectiua.alia abſoluta.Re
ſpectiua eſt illa que fit habito reſpectu ad pſonā
ūbi.Vnde poteſt dici.ſapiens lego.ita ꝙ hoc no
men ſapiens euocetur ab hoc ūbo lego.Abſoluta
eſt que fit non habito reſpectu ad conſignificatio
nem ūbi.Et ſm hoc male dicitur.priſtianus ſcri
bo.Item euocacōnum alia confuſa.alia diſcreta
alia media.Confuſa eſt illa qn̄ nomen diſtributi
uum euocatur.ut.Quiſquis ex hoc ſaxo mecum
conſiſtere poteſt.Nam pronomen ſic poſitum con
fuſe demonſtrat ſecundam perſonam.ita ꝙ non
hanc uł illam.Diſcreta eſt illa.quando proprium
nomen euocatur.ut ego ſortes lego.Communis
ſiue media eſt.quando euocatur nomen appellati
uum ſine diſtribucōne.ut ego magiſter diſputo.
Scias eciam ꝙ cum dicitur.uolo eſſe bonus.ſm
quoſdam hoc adiectiuum bonus euocatur ab hꝫ
ūbo eſſe.Quod eſſe non poteſt.quia infinitiuus
caret pſona.Alij dicunt ꝙ ptim ab hoc ūbo eſſe
et ab hoc ūbo uolo.Alij dicunt cum quibuſ ego
ꝙ euocatur ab hoc ūbo uolo mediante infinitō
ad cuiuſ determinacōm uenit.Nam ſicut diximus
omnia uerba prime et ſecunde pſone euocant ad
iectiua.nec omnis euocatio ē immediata.vide in
futurus.Et ut dicit alexander.Nomina euocata
remanent in ſuis pſonalitatibus.Alioquin hec eſ
ſet incongrua.ego ſum homo qui currit.Dicit au
tem euocatio ab euoco euocas.Vel ſm quoſdam
dicitur ab e quod eſt extra et uoco uocas.quaſi
extra propriam ſignificacōnem uocatio. De appoſicōne

Appoſicō prout hic ſumitur eſt r xxv
immediata et intranſitiua adiūccō duoꝝ ſub
ſtantiuoꝝ.ita ꝙ minus commune determinet ma
gis commune.ut animal homo currit.Adiectiuo
enim ſm opinionem magiſtri bene non poteſt fi
eri appoſitio propter ſui debilitatem.Vnde male
dicitur albus coloratus currit.Fit autem appoſicō
aliquando cauſa reſtringendi ſuppoſicōnem.ut ani
mal homo currit Quandoq; cauſa tollendi equiuo
cacōnem.ut canna fluuius currit.Quandoq; cauſa
determinandi qualitatem.ut iſte homo currit.qn̄
q; cauſa diſcretionis.ut ego ipſe.tu ipſe.Quando
q; cauſa exprimendi naturam generis.ut.qd me
tuere boues alias ſine fraude dolis uc.¶ Et ē no
tandum ꝙ hoc pronomen ipſe adiunctum prono
mini debet poſtponi.vt egoipſe.tuipſe.Sed ad
iunctum nomini debet preponi.ut ipſe petrus.
Et eſt ſciendum ꝙ ubicumq; fit appoſicō ūbum
adiectiuum et relatiuum debent reddi dictioni cui
fit appoſicō et non apponenti.ut ciuitas athene q̄
olim ſtudio floruit eſt laudanda.Et ciuitaſ medi
olanum eſt magna.De hoc eciam ſupra dixi in c
de ſilenſi ſiue conceptione quaſi in fine.Sed que
ritur que ſit cauſa figure cum dicitur.animal hō
currit.Si dicatur ꝙ immediata adiunctio illorū
ſubſtantiuoꝝ.Contra.ego ſi ponatur ibi mediū
erit propria.ut dicatur.animal et homo currit.et
hoc eſt falſum.quoniam pars et totum copulari
non debent.Ad hoc dico ꝙ illa duo ſubſtantiua
ptinent ad idem.et ideo non debet poni inter illa
copulatiua coniunctio.uł alia que ſit nota diuer
ſitatis.Si uero ponatur inter illa tale mediuꝫ qd
ſit conueniens bene ceſſat figura.ut ſi dicam ani
mal ens homo currit.uł animal quod eſt homo
currit.Item uidetur ꝙ adūbia faciant appoſicōm
ut ſortes eſt hic intus.uł ſortes legit ualde bene.
uł ſortes legit aliqualiter non.Ad hoc dicimuſ ꝙ
non eſt ibi appoſitio.niſi ſumatur appoſitio large
ita ꝙ non ſit figura.ſꝫ utruq; illoꝝ adūbioꝝ per ſe
modificat uerbum.Sicut enim adiectiua propter
ſui debilitatem non recipiunt appoſicōnem ita nec
adūbia.cum ſint adiectiua ūboꝝ. De ſynodoche r

Synodoche eſt aſſignacō totius ad p xxvi
tem et partis ad totum.Huius ſpecies ſunt
q̄tuor.qꝝ due faciunt figuram conſtructōniſ et alie
due figuram locucōnis.Prima ſpecies eſt quando
id quod eſt partis attribuitur toti.cum regimine
accuſatiui.ut ſortes eſt albus pedem.Secunda ſpe
cies eſt.quando id quod ē totius attribuitur pti.
cuꝫ regimine accuſatiui.ut iſta puella eſt clara ge
nus.Tercia ſpecies eſt quando id quod eſt partis
attribuitur toti ſine regimine accuſatiui.ut ſortes
eſt criſpus.Quarta ſpecies eſt quando illud quod
eſt totius attribuitur pti.ſine regimine accuſatiui
ut bonus animus uxoris eſt michi nuptus.Hic
ſciendum eſt ꝙ omne adiectiuū denotans aliquā
ſpecialem proprietatem poteſt regere accuſatiuuꝫ
denotantem partem ſiue totum.ut ſortes ē albus
pedem.ſortes eſt lombardus gentem uł bononiē
ſis patriam.Et per hoc patet ꝙ male dicitur.ſor
tes eſt aliqualis pedem.et ſortes eſt albuſ aliquid
quia generalitas impedit ſinodochen.Et idem p̄t
fieri per ablatiuum.ut ſortes eſt albus pedibus.
ſꝫ tunc non eſt ibi figura conſtructōnis.Item per
ſinodochen ūba maxime paſſiua regunt accuſati
uum.licet eoꝝ actiua non regant duos diuerſos
accuſatiuos.ut iſte truncatur nares.i.habet trūca
tas nares.et iſte raditur barbam.Similiter uerba
neutra abſoluta regunt accuſatiuuꝫ ꝑ ſinodochen
ut iſte dolet uentrem.Queritur de hoc quod dicit
priſcianus ꝙ bene dicitur.ſortes ē albuſ colorem

quoniam eſt ibi repugnantia. quia hoc nomen al
bus aliter dicitur de ſorte et aliter de colore. Ad
hoc dico ꝙ licet aliter de uno aliter de altero dica
tur conceditur tamen ꝓpter aptam reſolucionem
quam ponit ps. ut ſortes eſt albus colorem .i. ha
bens album colorem De ſinodoche eciam dixi ſu
pra in c. de tropo De gen̄t / ſubalterna c. xxviii

Fit eciam allotheca nūoꝝ et perſonaꝝ ſine euo
cacōne et concepcione in multis locis. ut Iu
bilate deo omnis terra Item. alter alterius onera
portate Item capite aliquis Item vindicte quiſque
fauete ſue Et in multis alijs locis ubi eſt diſcohe
rencia numeroꝝ et perſonaꝝ Nec pt reduci ad ali
quam ſpeciem premiſſaꝝ ¶ Item ſcias ꝙ quando
ꝗ numerus ꝓ numero ponit. ita ꝙ eſt ibi figura
locucōnis. ut ioſeph accuſauit fratres de crimine
peſſimo .i. fratrem. Item armato milite complent
id eſt armatis militibus. Et talis figura uocatur
exalage. De qua ſupra dixi in capitulo de colori
bus rethoricis. Item ꝑ figuram conſtructōnis po
nitur quandoꝗ numerus pro numero. ut populus
currunt .i. currit. Et pars in fruſta ſecant .i. ſecat.
et populus hic labijs me honorat. cor autem eoꝝ
longe eſt a me .i. eius. et catilina repudiabat hui
cia magna copia cuius .i. quoꝝ. Preterea fit allo
theca generum. ut. Triſte lupus ſtabilis et pneſte
ſub ipſa. Quandoꝗ eidem ſubiecto redduntur ead
adiectiua diuerſoꝝ generū. ut apud ouidium. Eſt
ſpecus exeſus ſtructura punicis aſper. Non homi
ni facilis nō abeunda fere. Quandoꝗ fit cauſa diſ
cernendi ſexum. Anſer erat quondam p̄cioſo ger
mine feta. Quandoꝗ cauſa antiquitatis ut multus
murmur erat in populo. Quandoꝗ in relatiuo ut
ſemini tuo qui eſt xp̄us. Et hec omnia continen
tur ſub figura conſtructōnis. De hoc eciam ſupra
dixi in tercia parte. in capitulo de collectiuis nomi
nibus. ¶ Vtrū autem poſſet dici. vinum ſunt. ſic̄
populus ſunt. ul' arma eſt. thebe eſt. ſupra in ter
cia parte determinatū eſt. in capitulo de nomini
bus complexiuis. Item fit allotheca temporū qn̄
ꝗ in locucōne. quandoꝗ in conſtructōne. Tunc fit
in locucōne quando tempus pro tempore ponit̄
ut ille reget currus nondum annis .i. rexit. In con
ſtructione fit cum dictio vnius tempis uenit ad
determinacōnem alterius tempis. ut anteꝗ̄ abra
am fieret ego ſum. Et illud. Da ueniam ſomnum
ꝗ dies cras nato ceſare feſtus .i. dabit. Item fit al
lotheca modoꝝ. quando modus pro mō ponitur.
ut ire pro ibat. Et non fuctuꝝ facies pro facito. et
miſerere mei deus pro miſerearis. Similiter quan
do iībus ſignificat confuſe. ut iſte ieiunat in qua
drageſima. ut iſte equus bene currit. Et ut breui
ter concludam. Omnis alienacō accidentium officij
ul' ſignificacōnis dicitur allotheca ſm priſtianū.
Et hec de illa et ſuis ſpeciebus ſufficiat nos dixiſ
ſe. De regulis ticonij c. xxv

Nunc anteꝗ̄ ad v partē accedamus pona
mus hic regulas ticonij. et tres ſpecies
diſtinctōnis. ſcilicet coma. colum. et pe
riodum. Sciaſ ergo ꝙ ſicut dicit auguſ
tinus in tercio de doctrina xp̄iana. Ticonius qui do
natiſta fuit ſeptem regulas edidit. Quarū pmam
ponit de domino et eius corpore. Secundam de do
mini corpore bipartito. Terciam de promiſſis et le
ge. Quartam de ſpecie et genē. Quintam de tempo
ribus. Sextam de recapitulacōne. Septimā de dy

abolo et eius corpore. Que quidem conſiderata ſi
cut ab illo aperiuntur non parū adiuuant ad pe
netranda que tecta ſunt diuinoꝝ eloquioꝝ.

Prima de domino et eius corpore eſt in qua
ſcimus aliquando capitis et corporis id ē xp̄i
et eccleſie vnam pſonā nobis intimari. Neꝗ enī
fruſtra dictum eſt fidelibus Ergo ſemen abrae eſ
tis. cum vnum ſit ſemen abrae quod eſt xp̄us. n̄
heſitemus quomodo a capite ad corpus uel a cor
pore tranſit ad caput. et tamen non receditur ab
vna eademꝗ perſona.

Secunda regula eſt de domini corpore biſpar
tito. quod quidem ita non debuit appellare.
Non enim reuera domini corpus eſt quod cum il
lo non erit ineternum. Sed dicendum fuit de dn̄i
corpore uero atꝗ pmixto. Aut uero atꝗ ſimula
to. uel aliquid aliud. quia non ſolum ineternum
ueꝝ eciam nūc ypocrite non cum illo eſſe dicendi
ſunt. quamuis in eius eſſe uideantur eccleſia. vn̄
poterat et iſta regula et ſic appellari. ut diceretur
de permixta eccleſia.

Tercia regula ē de promiſſis et lege. que alio
modo dici poteſt de ſpiritu et litera. ul' de gra
tia et mandato.

Quarta regula eſt de ſpecie et genere. ſic enī
eam uocat uolens intelligi ſpeciem ptem ge
neris aut totū. cuius ea pars eſt quā nūcupat ſpe
ciem. ſicut vnaqueꝗ ciuitas pars eſt utiꝗ vniuer
ſitatis gentium. hanc ille uocat ſpeciem. Genus
autem omnes gentes.

Quintam regulā ponit quā de tpib; appellat
ꝗ̄ regula utiꝗ inuenire uel coniici poſſit lateſ
in ſcripturis ſacris quantitas temporū. duobus au
tem modis uigere dicit hanc regulam. aut tropo
ſinodoche. aut legitimis numeris. Tropo ſinodoche
aut a pte totum. aut a toto ptem. facit intelligi
hoc modo locucōnis quo ſignificatur a pte totū
Illa de domini reſurrectione ſoluitur queſtio. ps
enim nouiſſima dici quo paſſus eſt niſi pro toto
die accipiatur adiuncta eciam nocte preterita. Et
nox in cuius pte ultima reſurrexit niſi totus dies
accipiatur adiuncto eciam die illuceſcente .i. domi
nico non poſſunt eſſe tres dies et tres noctes qui
bus in corde terre p̄dixit ſe eſſe futuꝝ. Legitimos
autē numeros dicit quos eminentius dīna ſcrip
tura commendat. ſicut ſeptenarium ul' denarium
ul' duodenariū. et quicumꝗ alij ſunt quos legen
do ſtudioſi libenter agnoſcunt. Pleꝝꝗ enī nume
ri huiuſmodi pro vniūſo tempore ponūtur. ſicut
ſepties in die laudabo te. nichil aliud eſt ꝗ̄ ſemp
laus eius in ore meo. tantundem ualent. Et cum
multiplicantur ſiue ꝑ denarium ſicut ſeptuaginta
et ſeptingenti. vnde poſſunt ſeptuaginta anni hie
remie pro vniūſo tempore ſpecialiter accipi. quo
eſt apud alienos eccleſia. ſiue ꝑ ſeipſos. ut decem
ꝑ decem ſunt centum. et duodecim per duodecim
erunt cxliiij. quo numero ſignificatur vniuerſitas
in apocalipſi. vnde apparet non ſolas temporum
queſtiones iſtis numeris eſſe ſoluendas. Sed lati
us patere ſignificacōnes eoꝝ. et in multa proſerpē
neꝗ enim numerus iſte in apocalipſi ad tempora
pertinet ſ; ad homines.

Sextam regulam recapitulationem uocat in
obſcuritate ſcripturaꝝ ſatis uigilanter inuen
tam. Sic enim dicuntur quedam quaſi ſequātur
in ordine temporis ul' reꝝ cōtinuacōne narrentur

cum ad priora que pretermiſſa fuerunt latentor
narratio reuocetur.quod niſi ex hac regula intel
ligatur erratur.
SEptima ticonij regula eſt eademq; poſtrema
de dyabolo et eiuſ corpe.Eſt eniz ipſe caput
impiorū.qui ſunt eius quodammō corpus.ituri
cum illo in ſupplicium ignis eterni.Sicut xp̄ꝯ ca
put eccleſie que eſt eiuſ corpus.futuꝝ cum illo in
regno et gloria ſempiterna.Sicut ergo in p̄ma re
gula quam uocat de domino et eius corpe uigilā
dum eſt ut intelligatur.cū de vna eademq; pſon
ſcriptura loquitur.quid cōueniat capiti quid cor
pori.ita et in iſta nouiſſima aliquando in dyabo
lum dicitur quod non in ipſo ſed potius in eius
corpore poſſit agnoſci.quod habet non ſolum in
eis qui manifeſtiſſime foris ſunt.ſ; in eis et qui
cum ad ipſum ptineant.tamen ad tempus miſcē
t eccleſie.donec unuſquiſq; de hac uita exeat uł a
frumento palea uentilabro ultimo ſeper.Hee aūt
omneſ regule excepta vna que uocatur de ꝓmiſ
ſis et lege.Aliud ex alio faciunt intelligi.quod ē
proprium tropice locucōnis.Quod latius patz ɋ̄
ut poſſint vniūſa compheendi.Nam ubicumq; ue
lut aliud dicitur ut aliud intelligatur.et ſi nomē
ipſiuſ tropi in loquendi arte non inuenitur tropi
ca locucō eſt.que tamen fit ubi fieri ſolet.ſine la
bore ſequitur intellectus.Cum uero ubi non ſolz
laboratur ut intelligatur ab alijs magis.ab alijs
minus.ſicut magis minuſ ue dona dei ſunt inge
nijs hominum uł adiutoria tribuunt̄.Proinde ſi
cut in uerbis proprijs ubi res ut dicuntur intelli
gende ſunt.ſic in tranſlatis.que faciūt tropicaſ lo
cucōnes.ubi aliud ex alio intelligendum eſt.Hic
eciam nota ɋ̄ ſicut dicit hieronimus.Ideo ꝓphe
te uix intelliguntur.quia pſonas et numeroſ et tē
pora ſubito commutant.Et de qualibet re tranſe
unt ad aliam. Predicte regule in hijs uerſibus
breuiter continentur.Regula prima caput vnum
cū corpore iungit.Corpore de ūo loquitur mixto
q; ſecunda.Tercia deſcribit quid lex quid grā poſ
ſit.Quarta genus ſpeciem ptem totumq; reſoluit
Tempora maiora quinta uariatq; minora.Sexta
refert iteꝝ que primo facta fuere.Septima ſerpen
tis caput et membraq; reflectit.
HVnc de diſtinctione.
et eius ſpeciebus uideamus.Diſtinctio
eſt clauſule vnius integꝝ membꝝ dicti
oneſ debita ordinacōne contexens et ſen
tencias a nexu dubitacōnis expediens.Et huiuſ
modi tres ſunt ſpecies.ſcz dependens conſtans et
finitiua.i.colum coma et periodus.
COma eſt punctum cum ūgula ſurſ
ſuz ducta.quando nec ſentencia nec conſtruc
tio eſt pfecta.Et talis diſtinctio dr̄ ſuſpenſiua.
COlum eſt
punctum ſine ulla ūgula.quando uidelicz cō
ſtructio eſt pfecta.ſed adhuc pendet intentio dcī
tonis.et talis diſtinccō uocatur conſtans ſiue me
dia.
PEriodus eſt punctum cū ūgula deorſuz deduc
ta.quando nec conſtructio nec ſentencia plus
dependet.et taliſ diſtinccō uocatur finitiua.de his
tribus diſtinctionibus familiare traditur hoc ex
emplum.Cum inter ūtutes caritas obtineat prin
cipatum.ecce coma.non eſt ſine ipſa ūtutum cer
ta poſſeſſio.ecce colum.in qua eſt omnium illaꝝ
poſita certitudo.ecce periodus. Notandum eſt
ergo ɋ̄ vnum coma per ſe ſtare non poteſt.colū
uero ſic.ut ſi dicam p exhibicōnem opeꝝ pfecta
dileccō demonſtratur.Si ergo ex vno ūbo clauſu
la contexatur monocolum uocabitur.ſ; ad mod̄
periodi eſt punctanda.ut paupertas bene compo
ſita pro diuicijs computatur.Alij uero dicunt ɋ̄
coma eſt qn̄ nec perfecta eſt conſtructio nec ſentē
cia.Et fit ibi punctus rotundus et flexus.Colon
uł colum fit ubi fit pfecta conſtruccō.ſed non p
fecta ſentencia.et eſt ibi punctus eleuatus.Perio
dus uero eſt quando pfecta eſt conſtructio et per
fecta ſentencia.et ibi fit ūſus.Verbi gracia.Iſaie
p̄mo.Quod ſi nolueritis et me ad iracundiam ꝓ
uocaueritis.ecce coma.gladius deuorabit uos.ec
ce colum.quia conſtat ex duobus comatibus.q2
os domini locutum eſt.ecce terminatur ſentencia
et fit periodus in fine ūſus.Et dicitur periodus
a peri quod eſt circum et oda quod eſt cantuſ q̈i
circulans cantus.Vel dicitur a peri quod eſt cir
cum et oda uia.quia in fine ūſus perfecta eſt uia
locucōnis.Hugucio uero dicit ɋ̄ colum et coma
ſunt duo colores rethorici.Et eſt colū nomen no
thū.Colon enim dicunt greci.et interpretat̄ mem
brum.Et eſt colum in rethorica punctata ꝓlatio
alicuius orationis.p maiores deciſiones id eſt p
clauſulas quaſdam conſtantes ex duabus dictio
nibus uł pluribus.ut michi nocuiſti.tibi non ꝓ
fuiſti.omnibus diſplicuiſti.Vnde inuenitur coluz
id eſt preciſus ſenſus.uł longa ſentencia.Coma in
terptatur articulus.Et dicitur coma comatis in re
thorica punctata prolatio alicuius orationis per
minores deciſiones.ut uoce uultu geſtu acrimoni
a inimicos pteriuiſti.uide eciā in ſuo loco de peri
odus.   ¶ Et cetera.